

Hasek: **st Svejk** agai a nagy ban I.

gyetlen humoros, amely méltán so- lom halhatatlanná i közé. Három filre készült ebből a re- Svejk, aki olyan bölcsnek is elme- yt emberekről, in- gy, hogy a könny- stól és nevetéstől.

95 lej **AZ UJ KELEBT** TÁLYABAN

Cépek a magyar ino- Közreműködik br. Nyegre Rózsi. nnepi előadások **Don Juan** c. operája alzburgból. időjelzés, időjárásje-

Marci és cigányzene- enye a Baross-kává-

mor Géza zenekara- k Boll c. drámája. zene.

épszerű hangverseny 5: Beethoven-est. Grammfónon. 12.30. Kozma zongorművés- műművész hangverse- tételadás.

Vegyes zene. 20.40. gverseny. Utána éj-

Mandolin- és tambu- 0: Richard Frida szü- 21.20: Szimfóniku-

Grammfónon. 17: Prá- 0: Szilárdi dalok. zongoraművész já- nikus hangverseny.

19: Ének és zenekar Operett-est.

fsthal-zenekar. 15.15 művészei grammfó- : „Don Juan” c. ké- ja a salzburgi ünne- Utána a Wacek-zen-

irdetése

én raktárnak vagy adó. Piata Unirii 20.

iványpárna-montiroz- nkák nagy választé- kizimunkaszalonnájá- krtium (Malom ucca)

ntjában 4 vagy 5 szob- keresek november 1- ben. Cimek azonnal a Testvérek, Piata U-

sidó családnál olcsó fürdőszoba és zong- setleg zongoraoktatá- ueca.

acné orth. kóser ve- tejszarnoka Reg. P- nyi ueca) 10 szám al- asznált tejneműek ca- — Ugyanott napo- valytej házhoz szállít-

iesalád pensióba v- ili gimnáziumi tanul- zsák Timisoara. Sörb-

eket felveszek teljes o- ba használatl. Ére- ene ueca 13. butorú-

nekeket felveszek te- lődni Deák. Feren

XIII EVF. * SZAM 187 (10) — Kolozsvár, 1930 augusztus 28 Csütörtök 5690 ÉV - ELUL 4

Az Uj Kelet az egyetlen erdélyi és bányai népszerű politikai napilapja.

Állásajánlásoknak utányomását a köz- lés megjelölésével a. e. S. meg- meg. Hírdetéseket nem küld- megjelölésükre nem küldünk

192

UJ KELET

ESZDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Strada Baron L. Pop (v. Brassai- stea) 19. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 ..
Negyedévre	320 ..
Egy hónapra	110 ..

KÜLFÖLDI ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egy hóra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénznem). Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint vétnek fel.

Európa-konferencia

A sok-sok hiábavaló és meddő európai konferenciák után, most végre összejött az Európa-konferencia is, hogy megvitassa Briand konföderációs tervének részleteit. A szeptemberi népszövetségi ülészek tehát, ha jelentőségben nem is, de szélességben feltétlenül kibővül. Az európai krízis, az erkölcsi és gazdasági csőd legszélén végre összejárnak az európai államok úgynevezett delegátusai, hogy megkísérlik Európa széteső gazdasági és szellemi strukturájának összefoltozását.

A briandi tervet erősen hangsúlyozza, hogy nem akarja megsérteni az egyes államok szuverénitását s törekvései oda irányulnak, hogy a politikai szempontok a gazdaságiaknak rendeltessenek alá. Úgy érezzük, hogy ez a két pont dönti el az Európa-konferencia esélyességének komolyságát, illetőleg komolytalanságát. A történelmi tanulság nem kezdve annak a feltételezésnek, hogy ilyen elvek és apriori szempontok érvényesítése mellett az Európa-konferenciának komoly gyakorlati eredményei lehetnek. Hiszen tudvalevő, hogy az Amerikai Egyesült Államok gazdasági és politikai egysége nem zöldsztaloknál, még kevésbé szürke, önző, kivénhedt politikusok köntőrfalazó akaratából jött létre, hanem a gazdasági és társadalmi szempontok forradalmi erejű összeegyeztetéséből és kényszeréből. Ha az Egyesült Államok megteremtői annakidején hasonló ravaszkodásokkal és még hasonlóbb akcióképtelenséggel próbálták volna respektálni a kis amerikai államok szuverénitását, akkor ez a hatalmas gazdasági és politikai egység sohasem jött volna létre.

A mai Európa betegségét, gazdasági és társadalmi zűlést éppen azok a nemzeti önzések, úgynevezett szuverénitások hozták létre, amelyeket Briand terve respektálni akar. A számos vámtáár, a divergáló agrár és ipari érdekek, a kis- és nagyrállamok mesterséges ellentétei azok, amelyek a munkanélküliség és a piaci anarchia nyomorúságát zudították Európa nyakába. Ha a szuverénitást, legalábbis klasszikus értelmezésben, ennek ellenére fenntartani akarja a briandi elképzelés, úgy fából vaskarikát csinál, amelyből minden létrejöhet, csak Európa politikai és gazdasági egysége nem. Európa vagy tényleg egyetlen gazdasági és politikai terület lesz, amelynek egységét és kulturális különbözőségeit szaktíják meg, vagy pedig tovább fog haladni eszöjje és zűlése kiszabott történelmi útjain.

Ha az Európa-konferencia nem fog tudni külön és aktívabb szervezette alakulni, mint a Népszövetség, úgy a Népszövetség sorsára is fog jutni. A Népszövetség annakidején feladatát tűzte ki a népek megbékélésének és szolidaritásának realizálására, a leszerelés végrehajtására a kisebbségi jogok elismertetésére és elnyomásának megszüntetésére — s imé fennállásának tizedik évében a békét hadseregek gigászi arzenáljai, az európai szuverén államok ellentéteinek elmélyülése, a kisebbségek elnyomásának fokozódása jellemzik.

Ha az Európa-konferencia gazdasági és politikai téren ugyanolyan platonikus területen fog majd csak megmaradni, mint a Népszövetség: ha Európa gazdasági és politikai egységének örve alatt a vezető hatalmak gazdasági és politikai hegemoniáját akarja csak biztosítani: akkor éppúgy a Népszövetség sorsára fog jutni, mint maga a Népszövetség. Európa mai stádiumában platonikus értékű tanácskozásokkal nem lehet megmenteni. Azt hisni, hogy a „kecske is jóllakják és a káposzta is megmaradjon” elve még mindig apli-

kálható a jelenlegi viszonyokra, egyértelmű lenne a tudatlansággal párosult rosszhiszeműséggel. Nem lehet arról beszélni, hogy Európát egyetlen gazdasági és politikai egység kell tenni ugyanakkor, amikor a hátsó gondolatok a régi rendszer és a régi módszerek fenntartását célozzák. Nem lehet egységes szociális, gazdasági és politikai szempontokról beszélni s ugyanakkor elismerni a szeparatív-nacionalista önzések jogosultságát; egyszóval megadni a reakciónak, ami a reakció s a haladásnak azt, ami a haladásé.

Az előjelek szerint a briandi tervet és a pár nap múlva összeülő Európa-

konferencia ennek az elvnek akar hódolni. S ezért tekintenek a legtöbben, sőt talán maga Briand is, pesszimizmussal a konferencia kimenetelére. Az előjelekből ítélve: máris a politikai szempontok győzedelmeskednek a gazdaságiak felett. Hiszen még azok az államok is, melyek hajlandók komolyan tárgyalni a briandi tervetéről, azok is a fenntartások egész sorát jelentették be s az Európa-konferencián ezeket a fenntartásokat még intenzívebben fogják hangoztatni.

A szeparatív érdekek, vagyis a reakció érdekei még mindig majorizálják az európai általános érdekeket s mindad-

dig, míg a reakció lesz ur Európában, addig eme érdekek fognak gátat szabni minden előrelépésnek.

Briand elképzelése lehet, hogy jó. Lehet, hogy az Európa-konferenciának, mint a politikai és gazdasági közeledés egy új instrumentumának megvan a történelmi jelentősége; am eredményeket csak akkor várhatunk tőle, ha feladja a megalkuvás politikáját s tisztá bört önt a zavaros színű pohárba. Lehet, hogy ez csak akkor fog bekövetkezni, amikor Európa túl halad a tizenketedik órán s a menekülés felé nem lesz más útja, mint a mult szellemével való teljes, végleges leszámolás.

Az európai béke feltétele: a nemzetközi szerződések betartása

A francia igazságügyminiszter nagy beszéde a közeledési politikáról

Párizs, augusztus 28. Pére igazságügyminiszter egy szoborleleplezés alkalmával érdekes politikai beszédet mondott Le Havreban. Beszédének éle félreismertetlenül Treviranus német miniszter és a német pobboldali pártok radikális választási jelszavai ellen irányult.

Pére igazságügyminiszter többek kö-

zött a következőket mondotta: Az a férfi, vagy az a kormány, amely manapság újabb háborús konfliktusok lehetőségéről beszél, nem kevésbé bűnös, mint az a kormány, amely vattát tesz a fülébe és nem hallja meg az ilyen tevékenységeket. Franciaországnak ébren kell állania a vártán és figyelnie kell minden ellenséges szóra. Az európai

béke feltétele most is ugyanaz mint tegnap volt: a nemzetközi szerződések betartása.

A világ semmiféle hatalmának nincs joga arra, hogy kibújjon a vállalt kötelezettségek alól. A közeledési politikának csak akkor van értéke, ha kölcsönös bizalom az alapja és ha egyik szerződő félnek sincsenek hátsó gondolatai.

Duca kijátszotta első kártyáját Bratianu Vintila ellen

A liberális párt Bratianu Vintila akarata ellenére vissza fog térni a parlamentbe

Szeptemberben hazaérkeznek Bukarestbe a vakációzó politikusok és megkezdődnek a politikai mérközések

Bucuresti—Bukarest, augusztus 28. A Lupta jelentése szerint Bratianu Vintila hazatérése után a liberális párt revízió alá fogja venni a kormányt és az általános politikai helyzetet szemben elfoglalt álláspontját. A liberális pártvezér mihaiesi birtokán hosszas megbeszélést folytatott Ducával. A jövő hét elején Bratianu Vintila Bukarestbe utazik és azonnal össze fogja hívni a párt végrehajtó bizottságát, hogy a liberális párt magatartása felett döntsenek. A liberális vezető körökben az a meggyőződés uralkodik, hogy egyes körök diktatórikus törekvéseivel szemben a párt kötelessége teljes erejével megvédeni a parlamentáris rendszert. Ennek megfelelően a liberális vezetők Ducával az élükön azt kívánják, hogy a liberális parlamenterek térjenek vissza a parlamentbe, melyet elhagytak a közigazgatási reform vitája alkalmával.

Duca csoportja most arra hivatkozik, hogy a visszatérés nem jelentene koncessziót a nemzeti parasztpárti kormánnyal szemben, mert az a parlamentarizmus magasabb érdekei megvédésének jegyében történne. Egyelőre azonban nem lehet tudni, hogy Bratianu Vintila milyen álláspontot foglal el ezzel a kérdéssel szemben.

Hazatérnek a vakációzó politikusok

A politikusok kezdenek hazatérni nyári vakációjukról. Averescu tábor-

nok a napokban indul el Kissingenből, ahol szokásos kuráját tartotta meg. Popovici miniszter Karlsbadból Párizsba utazik, hogy több pénzügyi kapacitással folytasson tárgyalásokat. A pénzügyminiszter előreláthatólag szeptember 5-6. táján tér vissza az országba. Mironescu külügyminiszter, aki a Romániát képviselő népszövetségi delegáció vezetője lesz, a napokban hazatér a Lidórról, hogy egy felsőbb óhajnak megfelelően Károly királlyal folytasson megbeszélést a Genf-be való elutazása előtt.

Maniu nyilatkozata a Duna-Európa megvalósításáról

Párizs, augusztus 28. A Matin legutóbbi számában érdekes interjú jelent meg Maniu miniszterelnöktől. Maniu egy Duna-Európa megvalósításának eszméjét vetette fel a következőkben:

nai államokban az első riadó, melyet meg kell hallanunk.

— Tizenkét évvel a világháború után azon feladat előtt állunk, hogy Duna-Európát teremtsünk. Azokat a nehézségeket, melyek a dunai országok között fennforognak, nemcsak az amerikai túlprodukción és a zoros dumping okozta, hanem a dunai országok közötti egyetértés hiánya is.

— Azelőtt megvolt az osztrák-magyar monarchia, mint kikerekített rendszer, mint egy olyan közös ház, melyben a bennlakók gyűlöltek egymást, de amely mégis közös ház volt, bár az osztrák-magyar monarchiának el kellett tűnnie, azonban most is, a világháború és a monarchia összeomlása után tizenkét évvel is, az európai konszolidációt előkészítő munkálatoknál tartunk. Hozzá kell tehát látnunk a Duna-Európa megteremtéséhez.

— A növekvő munkanélküliség és a mezőgazdaság válságos helyzete a du-

Berlinben megnyílt a szombat megőrzésének első világkongresszusa

A világ valamennyi országának vallásos zsidósága képviseltette magát a kongresszuson A szövetség a szombat jegyében akarja szolidarizálni a világ zsidóságát

Berlin, augusztus 28. Augusztus 24-én délelőtt fél tizenegy órakor nyílt meg a berlini zeneakadémia dísztermében a „Schomre Schabbat” szövetség első világkongresszusa, amelyre megjelentek a világ minden részéből a vallásos zsidó tömegek papi és világi reprezentánsai.

A kongresszust dr. Sámuel Grünberg rabbiképzőintézet docens, a „Schomre Schabbat” elnöke üdvözölte. Köszöntötte a kormány, a város és a hatóságok megjelent képviselőit, továbbá a francia és olasz követség és a külföldi kormányok reprezentánsait. Azután a Schomre Schabbat eszméjét, célját és szervezetét fejtette ki. A szombat megtartása — ügymond — kategórikus követelése minden nagy profétáknak. Későbbi univerzalisztikus kihatásaiban a schabbat eszméje az emberiség legnagyobb szociális forradalmisága. Izrael számára a szombat: létének életforrása, a néptest lelke. Gazdasági és szociális okokból a szombat szentsége veszedelmekben van, de legnagyobb veszedelmét a szociálieles munkaszüneti törvényhozás rejti. Meg kell tehát teremteni azt az organizációt, amely a szombatot igéző erőt egyesíti a védelmi harcra. A szombatot védő világkongresszus abszolút párton fölötte karaktere hivatva lesz ellátni ezt a védelmet. A szövetség szolidarizálni fogja a szombat jegyében a zsidóságot. A pozitív zsidóság első feltétel a szombat szentsége.

Az elnök végül felhívást intéz az összes kulturnemzetekhez, amelyek között zsidók élnek, hogy adják meg a zsidó nép számára a szombat megtartásának lehetőségét.

A német kormány üdvözlötte

Dr. M. Sobernheim tanár a birodalmi kormány és a porosz államkormány nevében köszöntötte a kongresszust. Kihangsúlyozta, hogy a gyülekezet egy nagy eszmét propagál a szombat szentségének követelésével, nevezetesen, hogy a nemzeteket közelebb hozza egymáshoz és hogy az emberiséget megtartsa a béke számára.

James Goldschmidt, a berlini hitközség és a poroszországi zsidó hitközségek országos szövetségének nevében üdvözli a Schomre Schabbat szövetséget. Dr. Mayer Hildesheimer rabbi, a berlini konzervatív Adass Jisrael hitközség nevében, valamint a németországi hitközségek szövetségének nevében köszönti a kongresszust. Különösen dr. Wiener beszéde váltotta ki lelkesítő hatást. Ő ugyanis a liberális zsidóság nevében tett vallomást a szombat eszméjének szentségéről. A szombat — ügymond — élénk szimbóluma a zsidó nép, a zsidó élet és a zsidó jövő örökkévalóságának.

Rabbi Meir Berlin a mizrachi világ-szervezet elnöke, héber nyelven köszöntötte a kongresszust a cionista exekutive, a mizrachi és a Vaad Leumi nevében. Jakob Rosenheim (Frankfurt) az Aguda világszervezet elnöke, javasolja, hogy alakítsanak egy külön szombatvédelmi szervezetet, amelynek szívesen rendelkezésére bocsátaná az elmúlt évek alatt összegyűjtött nagy anyagot. A legnagyobb kelet-európai hitközség, a varsói Gutschaechter rabbi utján képviselte magát, aki többek között a tiszta szombatvédelmi munkát követeli a szövetségtől mindenféle utópisztikus és politikai széjjelhúzásra alkalmas adótervek kikapcsolásával. Dr. Drachmann (Newyork) statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy az amerikai zsidó tömegeknek a szombat megtartására irányuló igyekezete még mindig élő és messzire kiható realitás.

„A szombat Izrael legszentebb energiája”

Dublin főrabija, dr. Herzog tartotta az első referátumot e címen: „A szombat Izrael legszentebb energiája”. A szombat szerinte az életöröm legszebb eleme és az érte való harc egyuttal harc a mai zsidóságért.

Dr. Paul Sulzberger „A szombat és a gazdasági élet” címen tartott előadást. Legnehezebb a szombat megtartása a kollektív munkában, nagyüzemekben és gyárakban, könnyebb ott, ahol kisebb csoportok dolgoznak, legkönnyebb a szabad hivatásuaknál. A Schomre Schabbat szövetségnek befolyást kell

szereznie a chaluc-képzésre, hogy ezen a pontos szombat szentsége minden körülmények között bizonyossá válik.

Ezután megejtették az elnökség és a bizottságokba való választásokat. A kongresszus egyik alelnökévé Niemero-ber bukaresti főrabbit is beválasztották. A bizottságokban helyet foglalnak az összes zsidó politikai és szociális csoportok.

Elparentálják Lucian Wolffot

A naptár-reformra vonatkozó javaslatokat dr. Lewenstein (Zürich) terjesztette be. A jelentés felolvasása közben értesült a kongresszus Lucien Wolff haláláról. A jelenlévők azonnal felállottak

helyeiről és dr. Lewenstein megindult szavakban jellemezte Klal Jisrael nagy fiát és igaz harcosát. Lucien Wolff egyike volt a felvilágosodott nagy elméknek, akik igaz zsidó érzéssel követelték a szombat szentségét. A különböző kormányoknál több ízben jelentős sikereket is ért el. Ha ő maga nem is volt vallásos, de igazi harcosa volt azoknak a vallási eszméknek, amelyek alapjában véve a zsidó népiesség eszméi. Este Korein József (Budapest) referált ezen a címen: Vasárnapi munkaszünet, szociálpolitika és egyházpolitika. A kongresszust ma folytatják.

A Bank of Amerika alelnöke szerint a világ aranykészletét újra szét kell osztani

London, augusztus 28. Rovenszky, a Bank of Amerika alelnöke sajtónyilatkozatban annak szükségességét hangsúlyozta, hogy a világ aranykészletét újra szét kell osztani, mert mulhatatlan szükség mutatkozik egészségesebb elosztására. Az alelnök valószínűnek tartja,

hogy közelebről Amerikából nagyobb aranyküldemény érkezik Angliába. 44 országban az aranykészlet jelenleg 2 ezer 122 millió font értékűre becsüli, melyből 39 százalék az Egyesült Államokban, 16 százalék Franciaországban és 7 százalék Angliában van.

Ujra akarják rajzolni Ázsia térképét

A törökök határkiigazítást kérnek

Ankara, augusztus 28. A török kormány most már nyíltan követeli a határrevíziót a perzsa határvidéken. A kormány vasárnap újabb jegyzéket intézett a perzsa kormányhoz és azt javasolja, eszközöljenek különböző határkiigazításokat, mert csak így lehet megakadályozni az állandó kurd zavargásokat.

A török jegyzék azt indítványozza, hogy az Ararat vidékét teljes egészében Törökországhoz csatolják, aminek fejében a török kormány készséggel hajlandó a déli határon bizonyos kiigazításokra Perzsia javára.

A harc tevékenység az Ararat vidékén ezidőszent szünetel. A kurdok elszáncolták magukat és lövészárkaikban várják a török csapatok támadását.

A törökök egyelőre megerősítéseket vonnak össze és ügylátszik, csak néhány nap múlva indulnak újabb támadásokra a kurdok ellen.

Az ujonnan kinevezett perzsaiai török követ hétfőn reggel indul el Teheránba. Politikai körökben azt hiszik, hogy az új követnek sikerülni fog majd létrehozni a megegyezést a török és a perzsa kormány között fennálló vitás kérdések mindegyikére nézve.

A prágai gépfegyverek titka

Nemzetközi szélhámosok becsapták egymást — és az egyik kelet-európai államot

Prága, augusztus 28. Néhány nappal ezelőtt szenzációs fegyvercsempészési ügy foglalkoztatta az európai sajtót és az európai diplomáciát is. Az a hír terjedt el ugyanis, hogy Prágából négyezer géppuskát és 25.000 gyalogsági fegyvert csempésztek ki egyik közép-európai állam számára. Ebben az ügyben szigorú vizsgálat indult meg és már-már nemzetközi diplomáciai konfliktus fenyegetett, míg most kiderült, hogy az egész fegyverszállítási ügy nem egyéb ügyes nemzetközi kalandorok újabb szélhámosági kísérleténél és a szélhámosok a prágai gépfegyverekkel kapcsolatosan milliókat akartak kiperéslni az egyik kelet-európai államtól.

Megállapítást nyert, hogy a fegyverek, amelyek körül az ügy lejátszódott, valóban megvannak a csehszlovákiai katonai raktárakban, ahol azok a háború befejezése óta mint hasznavehetetlenek hevernek. A monarchia hadseregének felosztása után maradtak ott, de mivel a csehszlovák hadsereg más típusu fegyverekre tért át, a régi gyalogsági fegyvereket és géppuskákat nem használják.

A híradás szerint a csehszlovák katonai körök már évek óta vevőt keresnek a fegyverekre és a géppuskákra. Régebben, még 1926-ban, jelentkezett Prágában egy olasz származású ember, „G” parancsnok és közölte, hogy jó ösz-

Iskolák! Szülők! Tanítók!

Néhány napon belül megjelenik a Stengel-féle Gabel rendszerű

KOLJEHUDA ALEF-BET

HÉBER-ROMÁN SZÖVEGGEL

Kérjük az érdekelteket, közölnék sürgősen, hány péld. repfektálnak

Iskolák kérjenek mintapéldányt!!!

Megrendelhetők:

Az UJ KELET könyvostályában, Cluj

Aranyeres fájdalmalt
biztosan csak a

HAEMORSAN

végbélkup vagy kenőcs gyógyítja

Minden gazda megveszi az új Nagy: A Traktor

c. könyvet, 225 ábrával, kérdés-feleletekben. Ara 204 lej. Utánvétellel, vagy előre fizetve frankó küldi

Lepage Cluj

szekítettései vannak az egyik kelet-európai állammal, amely hajlandó volna a gépfegyvereket megvenni. Az államot nem nevezte meg, azonban hivatalos meghatalmazást szerzett a fegyverek megvásárlására. Az arat ötmillió lirában állapították meg, amelyből a vevő államnak előlegképpen hárommilliót Rómába kell átutálnia. Az átutalás valóban meg is történt G. commendatore számlájára az „A Spoutu Sancto” (A Szentlélekhez) című bankhoz. A pénzzel azonban baj történt: az A Spiritu Sancto bank ugyanis a hárommillió lirát visszatartotta azon a címen, hogy G. commendatorenek négymillió tartozása van nála. Ez ellen jogszertint ellenvétést tenni a bankkal szemben nem lehetett, mert a milliókat valóban minden korlátozás nélkül utalták át a „parancsnok” nevére és a Szentlélek-banknak jogában állt azt követelése fejében visszatartani. Ezzel azonban meghiusult az üzlet és a négyezer géppuska továbbra is a csehszlovák hadsereg fegyverraktáraiban maradt — a károsult állam pedig nem kereste az elvesztett pénzt.

Három esztendő telt el azután anélkül, hogy a gépfegyverek körül valami történt volna. 1929-ben G. commendatore megismerkedett egy csehszlovák úrral, aki D. alezredes néven mutatkozott be neki és azt állította, hogy jó összeköttetései vannak a prágai honvédelmi minisztériumban. G. commendatoreben erre a közlése újra felbredt az üzleti szellem és a régi szerződését cedálta az alezredesre, akivel együtt újra megpróbálták az üzletet nyelbétetni. Elsősorban pénzembereket kerestek a vállalkozás finanszírozására.

G. parancsnok azonban nem volt elég óvatos és nem érdeklődött közelebről az „alezredes” személye és multja iránt. Pedig nagyon könnyen megtudhatta volna, hogy D. ur azonos azzal a polgári személlyel, aki 1928-ban hajót vásárolt Hamburg kikötőjében, azt megakarta fegyverekkel, „Prága” névre keresztelte és csehszlovák zászlóval az árbócán Kína felé hajózott fegyverrakományával. A „Prága” hajót azonban utközben az angolok elfogták és rakományával együtt elkobozták, a hajó személyzetét pedig fegyvercsempészés miatt letartóztatták. Azt is megtudhatta volna a commendatore, hogy az „alezredes” nagystilű nemzetközi szélhámos, aki sohasem szolgált a csehszlovák hadseregben és semminemű összeköttetése nincs a prágai külügyminisztériumban. Így azután G. parancsnok személyismeretének a hiánya annak az oka, hogy a négyezer gépfegyver még most is az eddigi helyén pihen.

A második próbálkozás eleinte szerencsésen haladt előre. Két Prágában élő vagyonos külföldi ember, egy olasz és egy magyar, hajlandó volt az üzletet finanszírozni és ebből a célból negyedmillió csehszlovák koronát bocsátottak az „alezredes” rendelkezésére. A csehszlovák hatóságok megállapították, hogy ennek a két idegennek már megfelelő gyakorlata van a titkos fegyver-üzletekben, amennyiben annakidején részük volt a szentgotthárdi nagy fegyvercsempészésben is. A hivatásos fegyverszállítók azonban most nagy meglepetés örte, mert a negyedmillió előleg kifizetése után a pénzzel együtt egyszerre eltűnt D. „alezredes” is, aki az üzletből meglegedett a saját részére ennyi haszonnal, — a többit pedig üzletársaira bízta. A kalandos multu négyezer géppuska pedig egyelőre tovább rozsdásodik a csehszlovák katonai raktárakban, — a legközelebbi üzletig...

BÁRHOL MEGJELENT KÖNYVET MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSTÁLYÁBAN.

Palesztina

Tilea Palesztina elmon az a

Cluj—Kolozsvár

Uj Kelet tudósítórel képviselő a nádomból, ahol min vezetője az angol tárgyalásokat vez a legbefolyásosabb viselőknél, Man Vaida belügymin külpolitikai problása folytán rész legutóbbi összes Rövüddel a háború mán követség titk angol politikai és olyan összeköttet lyeket még a nem zéki harcainak ic nált ki...

Tilea dr. ma dé dégül a kolozsvár hatalmas expozé londoni tárgyalás keres befejezése politikai életének ménye.

Anglia tekció

Azt mondott expozéját Tilea d román kereskedel sen igen könnyű borra, szeszre és vetett ki behozata Románia nincs b szeszkitvitelre és n röleumtermelőket n tarifaredukciót el mint kedvezmény egyezményt megkó ban, hogy éppen a hiánya megnehez való, mindkét rés cío megkötését. S kívül az a tény i nagy angol párt b szélgetéseim során tudniillik Anglia szí! a szabadkeres cionista rendszerre annak a lehetősége lia behozatali vám egyes országok m keit a gyarmatok é lő termékei javára

Románia dással eg tetheti a

Minthogy pe reskedelmi mérleg port-import forgal ötödik helyen áll ország után Angli legtöbb gabonát, n a módozatot, amely dekeket a legin Hosszas konverzá ismerte Románián jogát, hogy hat h lentés után felmon szerződést, amenny lven taxát vetne dasági termékekre Tilea dr. ezután román delegáció di nánt könnyvelhető e mi egyezmény ro galmazott szövegét merték el, az ang külföldi sajtó egy a sikert, amelyhez szág, Jugoszlávia diésekedhetnek.

Paleszti hozzájé

Palesztina ige lalt el a tárgyalá sulty fektettünk a tendó konvencióhoz Comisioner hozzá zük. A román küll erősen a keleti ors dig Palesztina fel ramutatnom arra, zógazdasági termé konzerveket impo szagokból, amelyel ezeket a cikkeket val ellentétben Pal

Palesztina nagy szerepet játszott a román-angol szerződés megkötésénél

Tilea képviselő, a román delegáció vezetője elmondja az Uj Keletnek, hogyan jött létre az angol-román kereskedelmi szerződés

Mit kap Anglia és mit kap Románia a londoni szerződésből kifolyólag

Cluj—Koloszvár, augusztus 28. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Tilea Viora képviselő a napokban tért haza Londonból, ahol mint a román delegáció vezetője az angol-román kereskedelmi tárgyalásokat vezette. Tilea dr. egyike a legbefolyásosabb kormányparti képviselőknél, Maniu miniszterelnök és Vaida belügyminiszter intimusa, aki a külpolitikai problémákban való jártassága folytán résztvett Romániának a legutóbbi összes külpolitikai akcióiban. Röviddel a háború után a londoni román követség titkára volt és ezidő alatt angol politikai és diplomáciai körökben olyan összeköttetésekre tett szert, amelyek még a nemzeti parasztpárt ellenzéki harcainak idején is sikerrel használtak ki...

Tilea dr. ma délután teán látta vendégül a koloszvári sajtó képviselőit és hatalmas exorzéban tájékoztatta őket a londoni tárgyalásokról, amelyeknek sikeres befejezése Románia gazdasági és politikai életének egyaránt komoly eseménye.

Anglia át akar térni a protektionista rendszerre

Azt mondták egyesek, — kezdte exorzéját Tilea dr. — hogy az angol-román kereskedelmi szerződés megkötése igen könnyű feladat. Anglia csak a borra, szeszre és petróleumtermékekre vetett ki behozatali vámat s minthogy Románia nincs berendezkedve bor- és szesz kivételre és minthogy a román petróleumtermékek nem kívántak valamely tarifaredukciót elérni, misem könnyebb, mint kedvezményes tarifán alapuló egyezményt megkötni. Megtörtént azonban, hogy éppen a tranzakcionális elem hiánya megnehezítette az Angliával való, mindkét részre kielégítő konvenció megkötését. S megnehezítette ezenkívül az a tény is, amelyről a három nagy angol párt képviselőivel való beszélgetéseim során meggyőződtem, hogy tudniillik Anglia komoly formában készült a szabadkereskedelemtől a protektionista rendszerre áttérni és különösen annak a lehetőségére áll, hogy Anglia behozatali vámmal terhelje meg az egyes országok mezőgazdasági termékeit a gyarmatok és dominiomok hasonló termékei javára.

Románia hat hónapos felmondással egyoldalul megszüntetheti a szerződést

Minthogy pedig Románia külkereskedelmi mérlegében Anglia az export-import forgalom szempontjából az ötödik helyen áll és minthogy Németország után Anglia vásárolja tőlünk a legtöbb gabonát, meg kellett találni azt a módozatot, amely mellett a román érdekeket a leginkább megvédehettük. Hosszas konverzációnk után Anglia elismerte Romániának azt az egyoldalú jogát, hogy hat hónapos előzetes bejelentés után felmondja a most megkötött szerződést, amennyiben Anglia bármilyen taxát vetne ki a román mezőgazdasági termékekre.

Tilea dr. ezután elmondta, hogy a román delegáció diplomáciai sikere gyanánt könyvelhető el, hogy a kereskedelmi egyezmény román nyelven megfogalmazott szövegét is autentikusnak ismerték el, az angol szöveg mellett. A külföldi sajtó egy része is kiemelte ezt a sikert, amelyhez hasonlóval Görögország, Jugoszlávia és más államok nem díszeskedhetnek.

Palesztina főköormányzója is hozzájárult az egyezéshez

Palesztina igen jelentős helyet foglalt el a tárgyalások során. Külön is nagy fektettünk arra, hogy a megkötendő konvencióhoz a palesztinai High Comisioner hozzájárulását megszerezzük. A román külkereskedelmi ugyanis erősen a keleti országok, elsősorban pedig Palesztina felé tendál. És elegendő rámutatnom arra, hogy Palesztina mezőgazdasági termékeit, élőállatokat és konzerveket importál olyan távoli országokból, amelyeknek mi most ugyanazeket a cikkeket exportáljuk. Angliával ellentétben Palesztinának behozatali

vámtarifája van, ami természetesen megnehezíti az egyébként eléggé intenzív kereskedelmi kapcsolat kimélyítését. A Forreigen Office ebben a kérdésben meglehetősen tartózkodó magatartást tanúsított és a palesztinai kormány előzetes véleményét is bejárta. Szerencsére éppen Londonban tartózkodott lord Chanceller, akinek hozzájárulásával azután sikerült a bennünket elsősorban érdeklő cikkekből vámkedvezményeket kiharcolni. Remélem, hogy a megkötött konvenció folytán mezőgazdasági és fatermékeinknek Palesztinába való kivitele elé nem fognak többé akadályok hárulni.

Románia nemzetgazdaságának mely ágai érdekli elsősorban a kereskedelmi szerződést? — kérdeztük.

Angol gyapot helyett — román petróleum

A szerződés elsősorban a mezőgazdasági termékek és különösen a kukorica és a rozs kiviteli lehetőségeit könnyíti meg. Nem kevésbé fontos a konvenciónak az a pontja, amely a szalonnának biztosít Angliával tág felvevő piacot. A konvenció-tárgyalások keretein kívül tanulmányozás tárgyává tettünk különböző gazdasági szervezeteket, amelyek lehetővé teszik angol és román termékek intenzívebb kiereselését. Így például felmerült az a terv, hogy Anglia a nekünk szállítandó gyapot-termékek és mezőgazdasági gépek ellenében román petróleumot vásárolna a Máltán állomásozó hadiflotta számára. Az az angol flotta, amely a napokban Konstancában járt, egyebek mellett azért is jött, hogy a román olajat kipróbálja. Meg vagyok győződve róla, hogy az olaj minőségileg meg fog felelni és rövidesen nagymennyiséget helyezhetünk el ebből a cikkből is.

A fenti tervezeteken kívül vita tárgyat képezte Konstancia, Konstantinápoly, Palesztina és Alexandria közötti rendes hajójarat beállítására egy a személyi, mint az áruforgalom számára, amely egyrészt a Románián keresztül tranzitforgalmat, másrészt pedig a mi kivitelünk intenzívebbé tételét tenné lehetővé.

Mit nyer Anglia a szerződésen

Milyen előnyöket biztosít Anglia

számára a konvenció? — kérdeztük.

Az angol termékek számára a minimális behozatali illetékeket biztosítottuk, az angol vállalkozásoknak a román vállalatokkal való teljes egyenlőséget, a tisztességtelen konkurrenciára elleni effektív védelmet, az angol hajózás számára pedig a legkedvezőbb klauzulákat. Ugy hiszem, hogy ezzel megtörtént az első lépés az angol termékeknek Romániába való behatolásához. A konvenció egyes pontjai kö-

Angliában kínos impressziókat váltottak ki az antiszemita zavargások

Az exorzé követő beszélgetés során Tilea dr.-t megkérdeztük, milyen hatást keltenek Angliában a romániai antiszemita agitációról szóló hírek?

A lehető legkínosabb impressziót váltották ki — válaszolta Tilea dr. — hangsúlyozva, hogy milyen rossz szolgálattal tesznek az országnak az ilyen inszenázások akkor, midőn a nemzeti parasztpárti kormány által inaugurált politika folytán Angliában bizalommal és érdeklődéssel fordulnak Románia felé. Ezt az érdeklődést különösen a volt és jelenlegi miniszterekkel és képviselőkkel folytatott beszélgetéseim során volt alkalmam tapasztalni. Ugy politikai, mint pénzügyi körökben a román belpolitikai helyzet konzolidációja biztosítékának tekintik Károly király hazatérését és trónra ültetését.

Anglia is súlyos válsággal küzd

Tilea dr. Anglia belső nehézségeiről beszélt ezután. A gazdasági válság áll az összes angol körök érdeklődésének homlokterében. Nagyon beható vita tárgyat képez az Empire Free Trade-eszmé, amelynek lényege az, hogy az angol fennhatóság alatt álló országokból protektionista vámtarifával védett zárt gazdasági területek képezzenek. Ez a gondolat egyre inkább tért hódít, bevezetése azonban az angol alkotmányos és parlamentáris rendszerben új választások nélkül el sem képzelhető. Az angol gazdaságpolitikának ez a forradalmi irányváltoztatása csak abban az

esetben történhetne meg, ha ehhez az ország közvéleményének többsége hozzájárulását adja. Más kérdés, hogy az Empire Free Trade keresztülvitele megoldandó-e Anglia égisze gazdasági problémáit. Angliában is tisztában vannak ma már azzal, hogy Oroszország és Amerika között az európai gazdaságnak össze kell roppannia, ha az európai államok egy egységesen kidolgozott gazdasági terv szerint meg nem szervekednek. Az európai gazdasági egyensúly helyreállításának egy másik feltevése a háború adósságok törlése, amelyhez Amerika és Anglia hozzájárultak és amit egy másik európai állam makacsága akadályozott meg.

A román-angol szerződés is kompromisszum alapján jött létre

Hogy mennyire megváltozott Anglia gazdaságpolitikája, arra mi sem jellemzőbb, minthogy az angol-román kereskedelmi szerződés sem egy egységes gazdaságpolitikai elv, hanem különböző irányzatok kompromisszuma alapján jött létre. Egyes pontoknál a legfőbb kedvezmény elve érvényesül, más pontoknál viszont a büntető tarifát alkalmazták.

Tilea dr. a párolgó tea mellett elmondta végül, hogy Angliában tudomásul vették Károly királynak azt a nyilatkozatát, hogy alkotmányosan kíván uralkodni s hogy éppen ezért a diktatúrától szállongó hírek a legkevésbé sem találnak hitelt. (k. r.)

Befejeződött a harmadik borsai vizsgálat

A Máramarosszigeten letartóztatott diákok bejelentették, hogy éhségstrájkba lépnek, ha nem helyezik őket 24 órán belül szabadlábra

Sighet—Máramarossziget, augusztus 28. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Piller György máramarosszigeti vizsgálóbíró ma délelőtt visszaérkezett Borsáról. A vizsgálóbíró a harmadik vizsgálat során több mint háromszáz személyt hallgatott ki és a kihallgatások eredményéről a napokban fogja tájékoztatni a közvéleményt. Hogy milyen konklúziókat vont le Piller dr. borsai tapasztalataiból, azt természetesen nem lehet tudni egyelőre. A máramarosszigeti román lapok Piller dr. hazatérését kommentálva, azon reményüknek adnak kifejezést, hogy *Berinde* és *Dumitrescu* lelkészeket, valamint az ugyancsak letartóztatásban levő diákokat szabadlábra fogják helyezni.

A letartóztatásban levő három diák egyébként beadvánnyal fordult ma délelőtt *Mois* törvényszéki elnökhöz,

amelyben követelik, hogy huszonnégy órán belül helyezze őket szabadlábra. A diákok hivatkoznak arra, hogy néhány hét múlva megkezdődik az új tanév, amelyet ők elveszíteneének abban az esetben, ha továbbra is fogva maradnának. Amennyiben ezen kérésüknek a törvényszéki elnök nem tenne eleget, úgy bejelentik, hogy valamennyien éhségstrájkba kezdenek.

Angliában, Olasz- Francia- és Spanyolországban elviselhetetlen hőség bénítja meg az életet

Riminiben apró lepkék rajai fehér felhőként borítják el a levegőteret

London, augusztus 28. Dél-Angliában tegnap nagyhőség uralkodott. 1923 óta példátlan volt 92 fok Fahrenheit hőmérséklet. Ma reggel is fűlélt meleg volt mindenütt s a hőmérséklet délelőtt tíz órákor 78 fokról 84 fokra emelkedett. A meteorológiai jelentések további tartós meleget jósolnak.

Római jelentés szerint egész Olaszországban rekkenő hőség uralkodik. Toscanában a hőmérő napokon át 36-38 fokig emelkedett. Számos halállal vég-

ződött hóguta esetet jelentettek. Párizsban a hőmérséklet 32 fok. A reggeli órákban is elérte a 25 fokot. Dél-Franciaországban még nagyobb a hőség.

Madridi jelentés szerint egész Spanyolországot több napos hóhullám borítja. Azt hiszik, a hőség tegnap érte el kulminációs pontját. Madridban 50 fok Celsius gyilkos hőség volt. Este a hőmérséklet mérsékelten szállott alá s hatalmas forgószél keletkezett, amelynek

nyomán számos épület kéménye ledől. A kémények építőanyagának darabjai néhány járókelőt megsebesítettek. Róma, augusztus 28. A hőség tovább tart. Riminiben apró fehér lepkék felhőként borítják el az uceák feletti levegőteret, úgy, hogy látni is alig lehet tőlük. A közlekedést a legnagyobb nehézségekkel tudják fenntartani. A lepkék nagy tömegekben behatolnak a lakásokba is.

fájdalmalt csak a
ORSAN
kenőcs gyógyítja
megveszi az új
Traktor
val. kérdés-feleletek
tanvétel, vagy előre
ankó küldi
re Cluj
k az egyik kelet
amely hajlandó vol
et megvenni. Az ál
meg, azonban hiva
st szerzett a fegy
ra. Az arat otmilió
k meg, amelyből a
egképpen hárommil
utalnia. Az átutalás
tént G. commenda
„A Spoutu Sancto“
cimű bankhoz. A
történt: az A Spi
gyanis a hárommil
otta azon a címen,
torenek négymillió
k. Ez ellen jogsze
ni a bankkal szem
ert a milliókat va
ozás nélkül utalták
névére és a Szent
an állt azt követ
artani. Ezzel azon
lizlet és a négyezer
is a csehszlovák
táiraiban maradt —
dig nem kereste az
elt el azután anél
verek körül valami
ben G. commenda
t egy csehszlovák
les néven mutatko
állította, hogy jó
ak a prágai honvé
ban. G. commenda
ésre újra felébredt
a régi szerződésé
re, akivel együtt
az üzletet nyélbe
zembereket keres
anszirozására.
ban nem volt elég
klódott közelebről
ye és multja iránt.
nyen meg tudhatta
azonos azzal a pol
1928-ban hajót vá
tőjében, azt meg
„Prága“ névre ke
vák zászlóval az
ajózott fegyverra
ga“ hajót azonban
elfogták és rako
kobozták, a hajó
fegyversempészes
Azt is megtud
endatore, hogy az
nemzetközi szél
zolgálat a csehszlo
semminemű össze
gai külügyminisz
an G. parancsnok
hiánya annak az
gépfegyver még
lyen pihen.
zás eleinte szeren
Két Prágában élő
ber, egy olasz és
ó volt az üzletet
a célból negyed
esátottak az „al
te. A csehszlovák
tták, hogy ennek
megfelelő gyakor
gyver-üzletekben,
én részüik volt a
gyversempészes
egyverszállítokat
meglepetés érte,
előleg kifizetése
egyszerre eltűnt
az üzletből meg
re ennyi haszon
ig üzlettársaira
tu négyezer gép
több roszdász
nai raktárakban,
ig...
ENT KÖNYVET
UJ KELET
N.

Műsoros estély a borsai tüzkárosultak javára

*

A kolozsvári Hitachdut Haavoda, a zsidó munkás ifjuság egyesülete dícséretelmű elhatározással akarja kivenni részét a borsai tüzkárosultakért való munkában. Ezek a fiatalok, akik egész nap munkahelyeiken vannak elfoglaltak, kora reggeltől késő estig küzdenek megélhetésükért, hetek óta kemény próbákkal és tanulással töltik el a pihenés óráit. A lelkes és szimpatikus ifjú gárda a borsai tüzkárosultak javára műsoros táncestélyt fog rendezni, nívós, változatos és sokat ígérő néhány órával kárpótolják azokat, akik az estélyen való megjelenésükkel a borsai tüzkárosultak érdekében megindított országos akciók segítik.

Vasárnap, augusztus 31-én délután 6 órakor a Karolina tér 2 szám alatt fog lezajlani ez a jótékony célú mulatság, amelyről nem szabad hiányoznia egyetlen kolozsvári zsidónak sem. Meg kell mutatnunk meleg szimpátiánkat a derék gárdával szemben, akik minden dícséretet megérdemlő módon veszik ki részüket a borsai leégették érdekében. A rendezvény minden jövedelme kizárólag a borsai ügyet fogja szolgálni.

A programot Kaszner Rezső prólogusa fogja bevezetni. Unnepi beszédet Schwartz Andor tart. A Hitachdut énekara, amely vetekedik a legjobb körössokkal, zsidó dalokat fog előadni. Ezután Szabó Imre a „Két antiszemita” című egyfelvonásost fogják játszani Schwartz Andor, Lázár Béla és Nussbaum Ignác. Utána Hersch Rezső tartja meg monológját. Szünet után ismét a Hitachdut énekara fog szerepelni, ezután vidám jelenetek következnek, majd Davidovits Gyula balletet fog táncolni. Ujabb vig jelenetek, majd ének fogja bezárni a rendezvényt, amelynek konferanszierje Lázár Béla lesz. A műsor után tánc, szépségverseny, tombola és egyéb meglepetések következnek.

Mégegyszer hangsúlyozzuk: mindenki jöjjön el a borsai tüzkárosultak javára rendezett műsoros és táncos estélyre délutánra.

Szeptember hatodika a Zsidó Kórház szombatja

A kolozsvári zsidó közkórházegyesület végrehajtóbizottsága legutóbb tartott gyűlésén egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy máris szűknek bizonyult kórházát körülbelül ötmillió lej költséggel kibővíti és a néhai Sebestyén David által adományozott 500.000 lejjel imaházat is létesít. Az építési pályázatot az Ohlbaum mérnök által elkészített tervek alapján pár nap múlva kiírják, hogy az építkezés mielőbb megkezdhető legyen.

A gyűlés tudomásul vette, hogy a kórházi szombat ez évben szeptember hatodikán és a siker érdekében lelkes hangú felhívással fordul Erdély összes zsidó hitközségeihez, valamint a rab-bírhókhoz, akiket az az ügy érdekében egy szónoklatra is felkér. Az egyesület reméli, hogy a kórházi szombat sikere az építési költségekhez, melyek még csak részben vannak fedezve, nagyban hozzá fog járulni. A kórházi szombat az elmúlt évben is meglehetősen jövedelmezett a kórház céljaira, ez évben hihetőleg egy hitközség sem fog akadni, mely a kórházi szombatot meg ne adná, hogy legalább ilyen módon hozzá fog járulni ahhoz, hogy az erdélyi zsidóság büszkesége, a zsidó kórház minél nagyobb mértékben teljesíthesse feladatát.

— EGY TÖRÖK HAJÓ MATRÓZAI KIRABOLTÁK AZ UTASOKAT, MAJD FÖLGYUJTOTTÁK A HAJÓT. Angorából jelentik: Egy török hajón borzalmas merénylet történt. A hajó matrózai közvetlenül azután, hogy a hajó elhagyta a szmirnai kikötőt, megtámadták és meggyilkolták a hajó kapitányát és az ott tartózkodó két török tisztet, a holttesteket a tengerbe dobták, azután kifosztották az utasokat. Ennek megtörténte után fölgyújtották a hajót és amikor az egész hajó egy láng volt, a tengerbe vetették magukat és uszva próbáltak partot érni. Mint utóbb kiderült, a borzalmas cselekedetre a hajó tulajdonosa bujtatta fel a matrózokat. Ő is menekülni próbált, üldözés közben azonban a kikötői hatóságok egyik vámgőzösről agyonlőtték.

Egy virginiai puskaporgyárban a felrobbantott explóziós anyag hatása-képpen négy épület dőlt romba

Öt kilométeres körzetben egyetlen ablak sem maradt épen

Newyork, augusztus 28. A virginiai Nor-tenben egyik puskaporgyár vezetősége elrendelte 40 hordó régi robbanóanyagának megsemmisítését abban a hiedelemben, hogy az explóziós anyag már semmire sem használható. A robbanóanyag megsemmisítése borzalmas detonáció mellett ment végbe. Egyik közeli köz- ségben az explózió hatására négy épü- let összedőlt. Öt kilométeres körzetben

ablak nem maradt épen és a mezőn ját- szó gyermekeket a robbantás légnymá- sának ereje földre sújtotta. A környé- ken földrengésre gondoltak s akkor nyu- godtak meg, amikor köztudomásúvá vált, hogy puskapor robbantás történt, amelynek a hatalmas hangú detonáció- ja csak anyagi károkat okozott, de em- beréletet nem követelt áldozatul.

A lengyelországi, a kisantant- országok és az olaszországi tura- repülés eseményei

Egy lengyel gép Lublin közelében lezuhant és hadnagya szörnyethalt

Belgrád, augusztus 28. A Varsóból tegnap éjjelkor elindult lengyelországi és kisantant területek feletti turait pi- lótái közül Prágán át este hét óráig két lengyel, hat román, öt cseh és öt jugo- szláv pilóta érkezett meg a jugoszláv főváros repülőterére. Egy lengyel gépet a lengyelországi Lublin közelében, Krasnobrodnál sze- rencsétlenség ért. Lezuhant s pilótája, Pamula lengyel kapitány megsebesült, míg megfigyelője, Abarevicz hadnagya, szörnyethalt.

A turait résztvevői ma reggel star-

toltak Belgrádból Bukarestbe, ahonnan érkezés után azonnal tovább indulnak és estére újra vissza fognak érkezni Varsóba.

Róma, augusztus 28. Az olaszországi turarepülés tegnapi napján a tura má- sodik szakaszát abszolvták Rimini—Trieszt—Venece között. Az utszakasz 888 km. Győztes Sacchi olasz pilóta, aki az utvonalat 154.844 km. óránkénti átlaggal tette meg. Második lett álta- lános meglepetésre Miss Spooner (Ang- lia), harmadik az olasz Donatti.

Az indiai nacionalista kongresszus végre- hajtó bizottságának csaknem vala- mennyi tagját letartóztatták

London, augusztus 28. A Press As- sociation jelenti Delhiből, hogy a kar- hatalom a nacionalista kongresszus ma összeült végrehajtó bizottságának csaknem valamennyi tagját a megkez- dett ülés után nyomban letartóztatta. Az őrizetbe vettek között van Vallab- hai Patel, a törvényhozó testület le- mondott elnöke és Pandit Malavya, nagytekinetű hindu vezető politikus is. A végrehajtó bizottsági ülésről szabadlábban eltávoztakkal közölték szóbelileg is, hogy a nacionalista kong- resszus minden szerve törvényen kívüli állapotban van s így a jövőben meg- se kíséreljék az összejöveteleket, mert

letartóztatásnak és szabadságvesztés büntetésnek teszik ki magukat. A Daily Telegraph kalkuttai távirata sze- rint ott újabb bombamerénylet tört- tént. A merénylet következtében egy rendőr és három benschülött súlyosan megsebesült s a rendőrfőnökséggel szomszédos közigazgatási palota me- rongálódott. Simlában a hindu nacio- nalisták tüntető felvonulást rendeztek, amelyet a karhatalom bambuszbotok- kal vert szét. Számos nacionalista hin- dut letartóztattak s a legtöbbet közü- lők a rögtönítélő bíróságok útján 4-4 hónapi börtönbüntetésre el is ítélték.

A jugoszláv király Ussischkint a másodosztályú Száva-renddel tüntette ki

Kissingen, augusztus 28. M. M. Ussischkin, a Keren Kajemet direktó- riumának elnöke Kissingenben pihen ki fáradságát, ahová a napokban a jugoszláv király magas kitüntetését hozták el számára abból az alkalom- ból, hogy Palesztinában felavatták a Péter király nevét megőrkítő erdőt. Emlékezetes, hogy a jugoszláv zsidók nemrégben gyűjtést indítottak tisz- eker fából álló erdő létesítése ügyében, hogy ez az erdő megőrkítse a zsidók nagy barátjának, Péter királynak em- lékét. Tavasszal az Émekben, Ginegar község mellett, közvetlenül a Balfour- erdő szomszédságában megkezdtek a Péter király-erdőnek befásítását. Eb- ből az alkalomból kapta most Ussisch-

kin, a Keren Kajemet-erdők felügye- lője, a megtisztelő kitüntetést, — a másodosztályú Száva-rendet.

Ussischkin a jugoszláv külügyi- minisztériumhoz intézett táviratában megköszönte a kitüntetést és hangsú- lyozta, hogy ebben nemcsak szemé- lyes kitüntetést lát, hanem a király és a jugoszláv kormány szimpátiáját a zsidó Palesztina ujjáépítésével szem- ben.

A cionista mozgalom történetében a második eset az, hogy cionista vezetőit ilyen formában kitüntessenek. Az első kitüntetést Herzl Tivadar kapta, akit 1901-ben Abdul Hamid szultán tüntet- tet ki a Medzsidi rendjellel.

Leo Perutz bécsi író azzal vádolja a szovjetet, hogy ellopták egyik regényét

Érdekes irodalmi anekdota a szovjet-irodalomban

Bécs, augusztus 28. (Az Uj Kelet tu- dósítójától.) Körülbelül két évvel ez- előtt egy moszkvai folyóirat, a Nowy Mir, amelyet az orosz állami kiadóvál- lalat ad ki, kérdőívet küldött a vezető külföldi írókhoz azzal a kéréssel, hogy azokat minél előbb kitöltve küldjék vissza. A főkérdések abból állottak, hogy miként vélekednek a szovjetiro- dalom felől és vajjon az orosz októberi

forradalom alkotásukra tett-e valami hatást.

A Nowy Mir nemrégben tette közzé a beérkezett válaszokat. Nem mindenki válaszolt és aki mégis kitöltötte az ívet, leginkább tartózkodóan cselekedte. Knut Hamsun például azt írta, hogy a szov- jetirodalomból nem ismeri csak Fedor Gladkow „Cement” című regényét. „Ez a könyv — mondja Hamsun — kétség-

telenül nevétséges író műve, de alap- ban véve mégsem egyéb, mint egy be- teg léleknek sikolya az uralkodó rend- szer ellen”. John Galsworthy nem hi- szti, hogy az 1917-es orosz forradalom az angol irodalomra és művészetre ha- tást gyakorolt volna. Néhány kritikus és író az orosz forradalmi irodalomról lelkes hangon emlékezett meg. Voltak, akik azt írták, hogy Szerafinowits szov- jet költő Zolára emlékezett, de nála előbbre van. Egy másik európai kriti- kus megállapította, hogy Ilie Ehren- burg nagy költő, hiába igyekeznek né- melyek lekicsinyíteni őt.

Egészen különös választ adott Leo Perutz bécsi író, a „Kilencetől kilencig”, a „Mangolia” és számos más ismeri regény írója. Levelet írt a Nowy Mir szerkesztőségének, amely így hangzik: „Uram! Közlöm Önökkel, hogy egy új nagy regényen dolgozom, amely ro- videsen el fog készülni. Szilárdul meg- vagyok győződve róda, hogy az orosz állami kiadóvállalat, vagy más orosz kiadó, egyszerűen el fogja lopni ezt a regényemet. Nagyon kérem, vegyék ez a véleményemet tudomásul!”

A Nowy Mir ezt a levelet szöszerezni leközli és a következő megjegyzést te- szti hozzá:

„Mi arra kértük Leo Perutz urat, hogy közölje velünk, mint vélekedik a szovjetirodalomról és milyen befolyást gyakorol az új szovjetirodalom, vala- mint az orosz forradalom gondolkodá- sára és alkotására. Ehelyett Leo Perutz így válaszolt: „Az orosz forradalom kitosztotta pénztárcámat!” Erre aztán nincs más válasz, mint: Vigye el Perutz urat az ördög!”

A konfliktus előzménye ugyanis az, hogy a forradalom idejében a szovjet Perutz egyik művét lefordította és semmi honoráriumot nem küldött neki. Amikor az író méltatlankodó levelet írt a szovjet kulturügyi népbizottsá- gának, azt a választ kapta, hogy igaz, az állami kiadóvállalat sokezer példány- ban kinyomatta művét, de akkor az volt a helyzet, hogy semmiféle külföldi szel- lem terméket nem fizettek tanté- met. A honoráriumok úgye csak később rendeződött és a rendezés során vissza- ható ereje nem volt a honorárium fize- téseknek.

A magyar szocialisták a betilító végzés ellenére is megtartják a szeptember elsejei demonstrációt

Budapest, augusztus 28. A budapesti szociáldemokrata párt s a szakszerve- zeti tanács pár nappal ezelőtt megtar- tott értekezletén elhatározta, hogy a politikai reakció és az elviselhetetlen gazdasági nyomor ellen szeptember 1-én hatalmas tüntető uccai felvonulást ren- dez. A határozat úgy szölt, hogy a párt és a szakszervezeti tanács megki- sérli a legumitatus utján érvényesíteni elhatározását s ezért előírással kérény- ben a belügyminiszterhez fordult, amelyben a felvonulás engedélyezését kérte.

A belügyminiszter a központi rend- őrség útján pár nappal ezelőtt arról értesítette a szociáldemokrata pártvezet- őt és a szakszervezeti tanácsot, hogy tekintettel egy előbbi határozatra, mely szerint a belügyminisztérium egyetlen politikai pártnak sem engedé- lyezi a felvonulást: a szociáldemokrata felvonulását is betilítja.

A szociáldemokrata párt központi ve- zetésége s a szakszervezetek vezetői a belügyminiszteri átíratval kapcsolatban tegnap este értekezletre ültek össze, amelyen elhatározták, hogy a felvonu- lást a betilítás ellenére is megtartják. Ez a határozat egész Magyarországon óriá- si feltűnést keltett, mert tíz év után ez az első eset, amikor a szociáldemokrata párt elhatározta az illegitimitás útjára való térést s a nyílt ellenszégülest a- ret kécióval szemben. A párt és szakszer- vezetői tanács tenni határozata még pol- gári körökben is óriási izgalmat váltott ki s mindenki a legnagyobb érdeklődé- sel tekint a kritikuss szeptember elsejei tömegtüntetés elé. A jelek szerint a munkásság és a reakciós államhatalom között szeptember elsején nyílt össze- ütközésre fog kerülni a sor, amit az is bizonyít, hogy a Népszava mai számát, amely a szeptember elsejei tüntető fel- vonulásra való felhívást közölte, az ügyesség eldoboztatta. A szakszerve- zetek vezetői egyébként a tegnapi érte- kezleten a legrészletesebben megvitá- ták a szeptember elsejei felvonulással kapcsolatos taktikai részletkérdéseket s határozatban mondták ki, hogy szem- bezállanak az erőszakkal.

A ne- inkáb

Né- pai

Szeptember-Verlag kiadásá- ky, az ismert k- vet ad ki, ame- sági probléma- együttesen fog- ges számanyag- az egyes nag- kölcsönös füg- ténylegesen h- Európa egyse- rendszerint — tinsky — az e- egybefonódása- fenn. Az egyes- tok egyesítése- árukieserlést t- vitel tekinteté- ra leginkább- Litvánia, Leng- yarország és- utalva.

Csak egy-ké- kivitelének tő- Európán és az- vül exportálni.

Ami a behoz- köthető annyir- gerentuli orszá- voli és Európa- zott területek- számbajönnek- gára a legköze- legfontosabb- kivitel terén le- legtöbb európa- kedelem első- kieserlést jel- az államok köz- ban nem merit- mélyforgalom, turális behatá- ción és postafa- a nemzetközi- forgalom utjait- részekkel relati- ban áll Francia- gyarmataival s- nyoltilt, Olasz- melynek kívánc- ródtak szét, Ho- ját gyarmatbir- Británia post- mint kivitele- terjed. Érdekes- leknek majdn- pába érkezik.

Az európai n- másrautaltságát- összekötetés h- tatja továbbá a- működése. A- egyesülése a né- eszméjét határo- ható meg a ne- ságának csirája- ezer gazdasági- nyek közül mi- karakterü. Sok- konvenciókról v- kartellekben el- vesz részt. A- 60-65 nemzetk-

— EGY TÖRÖK HAJÓ MATRÓZAI KIRABOLTÁK AZ UTASOKAT, MAJD FÖLGYUJTOTTÁK A HAJÓT. Angorából jelentik: Egy török hajón borzalmas merénylet történt. A hajó matrózai közvetlenül azután, hogy a hajó elhagyta a szmirnai kikötőt, megtámadták és meggyilkolták a hajó kapitányát és az ott tartózkodó két török tisztet, a holttesteket a tengerbe dobták, azután kifosztották az utasokat. Ennek megtörténte után fölgyújtották a hajót és amikor az egész hajó egy láng volt, a tengerbe vetették magukat és uszva próbáltak partot érni. Mint utóbb kiderült, a borzalmas cselekedetre a hajó tulajdonosa bujtatta fel a matrózokat. Ő is menekülni próbált, üldözés közben azonban a kikötői hatóságok egyik vámgőzösről agyonlőtték.

ל הנכבד
א אתרונים
ארצנו הקדו
רה הביעל
רקום ורעני
אמכר אותם
ם להרבנים
הרים הנחה
שמעון גלונר
ירושלם

SIMON G
Str. Tud. Y

A nemzetközi kartellek száma bizonyítja leginkább az európai föderáció szükségességét

Németország vezet a kartellek megalakításában — Amerika mindössze 10 európai kartellegyeséget irt alá — Románia nyolc nemzetközi egységben részes

Szeptember elején a Paneuropa-Verlag kiadásában, Vladimir Woytinsky, az ismert közgazdasági író új könyvet ad ki, amelyben az európai gazdasági problémákkal kritikailag és együttesen foglalkozik. A könyv bőséges számanyagot tartalmaz, amelyből az egyes nagy gazdasági egységek kölcsönös függőségére vonatkozólag ténylegesen hű kép nyerhető. Ha Európa egységéről beszélnek, úgy rendszerint — állapítja meg Woytinsky — az európai népek gazdasági egybefonódásának gondolata forog fenn. Az egyes gazdasági államesoportok egyesítése elsősorban a nemzetközi árukiecsérelés terén képzelhető el. Kivétel tekintetében az európai országok rá leginkább Irországnak, Jugoszláviának, Litvániának, Lengyelországnak, Dániának, Magyarországnak és Bulgáriának vannak ráutalva.

Csak egy-két európai ország képes kivételnek több mint 30 százalékát Európán és az angol birodalom kivételével exportálni. Ami a behozatalt illeti, úgy ez nem köthető annyira határokhoz és a tengerentúli országokhoz, miután itt távoli és Európa által nem kormányozott területek termékei is erősen számbajönnek. Európa legtöbb országára a legközelebbi szomszédország a legfontosabb szállító, mint ahogy a kivétel terén legfontosabb vevő is. A legtöbb európai országra a külkereskedelem elsősorban az európai árukiecsérelést jelenti. Az árukiecsérelés az államok közötti összeköttetést azonban nem meríti ki, miután van személyforgalom, be- és kivándorlás, kulturális behatások, pénzügyi tranzakciók és postaforgalom. Fontos, hogy a nemzetközi postaforgalom az áruforgalom utjait követi. A többi földrészekkel relative erős postaforgalomban áll Franciaország, amely afrikai gyarmataival sűrű levélforgalmat bonyolít le, Olaszország és Norvégia, amelynek kivándorló Amerikában szóródtak szét, Hollandia, amelynek sajtó gyarmatbirodalma van. Nagy-Británia postaforgalma épp úgy, mint kivétele az összes földrészekre terjed. Érdekesebb, hogy a külföldi leveleknek majdnem a fele Közép-Európába érkezik.

Az európai népek nemzetközi egységességét és az egymás közötti összeköttetés hálózatát kitűnően mutatja továbbá a nemzetközi kartellek működése. A gyáripar nemzetközi egyesülése a népek érdekösszegének eszméjét határozza meg. Ebben található meg a nemzetek békés munkásságának csirája. Európában általában ezer gazdasági kartell létezik, amelyek közül mintegy 200 nemzetközi karakterű. Sok esetben csak egyszerű konvenciókról van szó. A nemzetközi kartellekben elsősorban Németország vesz részt. A német ipar mintegy 60-65 nemzetközi egység tagja. Kü

lönösen a nehézipar terén mutat fel Németország a kartellrendszerben döntő szerepet. A nemzetközi kartellek fonalai Németországból indulnak el. Franciaországba, Belgiumba, az Egyesült Államokba és a skandináv országokba, épp úgy, mint a kelet-

európai utódállamokba. Svájc földrajzi helyzeténél fogva játszik jelentős szerepet a nemzetközi kartellek terén. Az Egyesült Államok csodálatosképpen csak kevés nemzetközi kartellben vesznek részt és főleg az angol ipar által vezetett egyes nemzetközi

egyezmények tagjai. Ennek oka az amerikai gazdasági politika irányvonalaiban rejlik, amely a belföldi piacot féltékenyen védi és a világgiacon csak fölöslegét dobja. A nemzetközi egyezségekből való részesedés egyébként számszerűleg a következőképpen oszlik meg: Németország 63, Csehszlovákia 46, Ausztria 44, Franciaország 43, Anglia 37, Belgium 33, Hollandia 25, Magyarország 24, Olaszország 20, Svédország 18, Norvégia 17, Svájc 14, Lengyelország 13, Finnország 11, Jugoszlávia 11, Amerikai Egyesült Államok 10, Románia 8, Dánia 8, Spanyolország 5 és Luxemburg 5.

Megnyilt a varsói agrárkonferencia

Az első ülés megválasztotta a kongresszus elnökségét — A kongresszus első három albizottsága a mezőgazdasági terménycsere problémáival foglalkozott

Varsó, augusztus 28. Ma délelőtt fél 11 órakor nyitották meg a lengyel földművelésügyi minisztérium disztermében a keleti agrárállamok nemzetközi értekezését. A megnyitót beszédet Zaleszki lengyel külügyminiszter mondotta. Az első plenáris ülés ezután megválasztotta a kongresszus elnökségét, megalakította a főbizottságokat, megállapította a munkarendet. Az ünnepi ülést Polczynski lengyel földművelésügyi miniszter beszéde zárta be. A főbizottságok ma délután kezdtek meg a megoldásra váró feladatok megvitatását. A második és egyben utolsó

plenáris ülés augusztus 30-án lesz. A népszövetségi főtitkári hivatal megfigyelővel képviselteti magát a nemzetközi értekezleten. A főbizottságok közül az első három albizottságban a mezőgazdasági terménycsere problémáival foglalkozik. Az első albizottság a kereskedelmi mérlegeket tárgyalja, a második az agrártermények kereskedelmének szabályozását, a harmadik a mezőgazdasági dumping elleni akció előfeltételeit állapítja meg. A második főbizottság állategészségügyi kérdéseket vitat meg. A harmadik főbizottság szintén két albizottságban

igyekezik megteremteni az agrárállamok együttműködésének lehetőségeit és ehhez képest foglalkozni fog a genfi nemzetközi értekezlet eredményeivel és megállapítja az együtt működés előfeltételeit és mérvét. Több varsói lap hangulatot csinál egy központi tanulmányi intézet felállítására érdekében, amelynek az lenne a hivatása, hogy a keleti államok részére rendelkezésre álló piacokat állandóan figyelemmel kísérje és ellenőrizze a keleti agrárállamokat abban az irányban, hogy egymásnak mezőgazdasági téren konkurrenciát ne csináljanak.

Az ideiglenes perui katonai kormány lemondott és átadta helyét a forradalmárok vezérének

Elfogták a menekülő volt köztársasági elnököt, akit rendkívüli bíróság elé állítanak Tacna város ellenforradalmár közigazgatási elnökét agyonlőtték

Newyork, augusztus 28. A buenosayresi lapok limai jelentései szerint Cas tillo ezredes, a perui ideiglenes katonai kormány elnöke öt tisztjét Arequipába küldte, hogy a délperui felkelőkkel tárgyaljanak az északi kormány elismertetéséről és kollaborációról. A bolíviai Lapazból jelentik, hogy az Almirante Grau cirkáló a kapott rádiógram nyomán visszaszállította perui vizekre a menekülőni készül Auguste B. Leguia volt elnököt. Leguiát kiszolgáltatták a kormánynak, hogy rendkívüli bíróság elé állíthassa a leköszönt volt diktátort.

Newyork, augusztus 28. Limai jelentés szerint Dél-Peruban ellenforradalmi mozgalmat lelepleztek le, amely meg akarta semmisíteni a forradalom eredményeit és a régi rezsimit visszaállítására törekedett. Számos letartóztatás történt. Az Associated Press távirata azt közli, hogy Tacna város közigazgatási főnökét, aki az ellenforradalmárokkal rokonszenvezett és vonakodott a forradalmi kormányt elismerni, rögtönítélő bíróság utján meghozott halálos ítélet után, agyonlőtték. A limai katonai kormány ma vissza-

lépett és átadta helyét Sanchez Cerro-nak, a forradalmárok vezérének, kinek kormányalakítása mára várható. A helyzet Peruban kezd konszolidálódni. Newyork, augusztus 28. Sanchez Cerro, a lemondott katonai kormány helyébe lépő új kormány feje, tegnap Arequipából repülőgépen megérkezett Limába. Nagy tömeg lelkes éljenzéssel fogadta a kormányelnököt. Sanchez Cerro ma már meg is alakította kormányát s az új miniszterek átvették hivatalaikat.

Rengeteg halottja van a csehszlovák próbaháborúnak

Nagy szerencsétlenség a csehszlovák hadgyakorlaton

Pozsony, augusztus 28. A csehszlovák hadsereg most tartja hadgyakorlatait Szlovénországban. A hadgyakorlatokon megjelent Masaryk köztársasági elnök is, aki félbeszakítva nyaralását, nagy kísérettel érkezett Lévára. Az elnök megérkezése után pár órával Léva alatt a Garamon borzalmas szerencsétlenség történt, amelynek pontos részleteit egyelőre titkolja a katonai parancsnokság. Léva környékén napok óta folyik a hadgyakorlat. A kidolgozott terv szerint a „vörös” hadsereg ellen manővereznek a „kék”-ek. Mindkét hadsereg részéről

repülőgépek egész tömegét dobták harcra és mindkét oldalon harcba vetik a legmodernebb harcászati felszereléseket. Vasárnap a zárógyakorlatok közben történt a borzalmas szerencsétlenség. Vitousek utászai és a hadsereg egy tati Nyitraverebély felől indultak a Garam felé, hogy bekerítsék a Léva alatt heásott „vörös” hadsereg balszárnyát. Nagykálna alatt pontonhidat vertek Vitousek hidászai és a hadsereg egy része ezen a hidon vonult át a Garam balpartjára. A pontonhid az egyik átvonuló csapattal alatt leszakadt és a hidon ter-

tezködő katonák a Garam sebesebben rohanó vizébe zuhantak. A katonák között nagy pánik keletkezett. Azok, akik nem tudtak uszni, társaikba kapaszkodtak és azokat sem engedték menekülni, akik menekülhettek volna. A nagy rémületben hiábavaló volt a tiszték minden igyekezte, a katonák a halálveszedelemben nem törődtek a parancsokkal, mindenki a maga életét akarta megmenteni és nem törődött a többiekkel. Negyedórán tartott a szörnyű élethalálharc a Garam vizében. Az utászok pár embert kimentettek, de a vízbe zuhant közel száz főnyi csapat tagjainak egy része elmerült. A megmentett katonák jórésze súlyos sebesülésekkel menekült a halálveszedelemből. Ezeket autókban a pozsonyi katonai kórházba szállították. Léváról érkezett magánértesülések szerint harminc-negyen katona vesztett a Garam vizébe, a halottak pontos számát azonban még nem sikerült megállapítani.

A borzalmas szerencsétlenségről jelentést tettek Masaryk köztársasági elnöknek is, aki autójával a Garam partjára hajtatott és személyesen résztvevett a mentési munkálatok irányításában. A köztársasági elnök a katasztrófa hírére elrendelte a manőverek befejezését.

író műve, de alapjában véve, mint egy béna az uralkodó rend. Galsworthy nem hisz az orosz forradalomra és művészetére hanna. Néhány kritikus forradalmi irodalomról beszélt meg. Voltak Szerafinowits szövegelemleketet, de nála más európai kritikusok, hogy Ilie Ehrenburgiába igyekeznek nézni őt.

Leo Perutz urat, ak, mint vélekedik a és milyen betolyást ovjetirodalom, valadalam gondolkodá-Ehelyett Leo Perutz orosz forradalom éamati! Erre aztán mint: Vigye el Perutz

szocialisták és ellenére is a szeptember demonstrációt

ztus 28. A budapesti part s a szakszerveppal ezelőtt megtar-elhatározta, hogy a és az elviselhetetlen ellen szeptember 1-én ecai felvonulást ren-egy szolt, hogy a vezeti tanács megki-utjan érvényesíteni rt előirásos kérvény-izsterhez fordult, ulás engedélyezését

er a központi rend-ppal ezelőtt arról demokrata pártveze-szervezeti tanácsot, y előbbi határozatra, y belügyminisztérium pártján sem engedé-a szociáldemokraták lta.

ta párt központi ve-ervezetek vezetői a irattal kapcsolatban zletre ültek össze, k, hogy a felvonu-re is megtartják. Ez agyarországon óriá-ment tíz év után ez a szociáldemokrata illegitimitás utjára-ilt ellenszegülést a.

A párt és szakszer-ntaározata még polá-si izgalmat váltott nagyobb érdeklődés szeptember elseji a Jelek szerint a akációs államhatalom elsején nyílt össze-ni a sor, amit az is pszava mai számát, elsejéi tüntető fel-hivást közölte, az atta. A szakszerve-sent a tegnapi érte-tesebben megvitat-elsejéi felvonulással részletkérdéseket ottak ki, hogy szem-zakkal.

אתרוגים
הנני להודיע לההל הנכבד כי הכאתי גם השתא אתרוגים מפרדסי אח"כ בארצנו הקודר שה' כ"ב יגיעו עד ר"ה הב' על לולבים וחדסים ירקים ורעני נים מארץ ישראל ואמכר אותם במחירים הכי זולים. להרבנים הנ' שליט"א ולסוחרים הנחה גדולה. שמעון גלונר ירושלם אדרסתו: SIMON GLASNER CLUJ Str. Tud. Vladimirescu 17.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hiteb. Rt.
Cluj (Kolozsvár), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.
Betéteket előnyös kamattal fogadjuk el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Ölcso kölcsönöket nyújt.
Fiókjai: Dej, Dicioanmartin, Alba-Julia, Targul Mures, Ora dea és Timiscara. (Dés, Dicső szentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár)
SAJÁT TOKÉI 143 MILLIÓ LEI
Arifliái intézetek: Tordasanyos Vármegei Takarékpénztár r.-t. urda (Torda), Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Aiud (Nyagyonyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Ódorheiu (Sz. elyudvarhely) és Cristur (Sz. Keresztur, Szászrégenvidki Takarék- és Hiteb. r.-t. Reghin (Szászrégen), Népbank r.-t. Huediu (B.-hunjad), Szamosujvár Hiteb. r.-t. Gherla (Ezamosujvár).
Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Aruraktárai a vasut mellett.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdélyi és bányászati zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Országos rekordot állított fel egy Haggibbor versenyző a bukaresti Lidő-serlegmérkőzésen. Bukarestből jelentik: Beszámoltunk arról, hogy Rosenfeld Piroška, a Haggibbor versenyzője milyen szép sikereket ért el a bukaresti országos uszóversenyen. Az ezt követő Lidő-serlegmérkőzésen újabb győzelmek kel szaporította bukaresti sikereit. A száz méteres melluszásnál, amelyben negyedmagával indult, új országos rekordot állított fel, 1,45 perc alatt. A második Kassovitzné, (aki szintén az eddigi országos rekordon belül uszott). Harmadik Hecht Eva lett. Kedden a 100 méteres sprintben 1. Hecht Eva, 2. Hecht Duci, 3. Rosenfeld Piri lett. A 100 méteres 1. Rosenfeld Piri, (1,47), 2. Kassovitzné, 3. Teodorescu k. a.

— Megalakult a dolgozó nők klubjainak világszövetsége. Genfből jelentik: A dolgozó nők klubjainak világszövetsége tegnap Genfben megalakult. Az alakuló közgyűlésen 18 országból több, mint háromszáz kiküldött vett részt. A világszövetség az európai dolgozó nők érdekeinek védelmére külön európai irodát készül szervezni.

— Boris bolgár király Németországba utazott. Szófiából jelentik: Boris király inkognitóban Románián át Németországba utazott. A király utazásának célja az, hogy nővérét, a württembergi hercegnőt meglátogassa.

— Egy női utas ezer méter magasságból ugrott ki a Majna-Frankfurt és Erfurt között a repülőgépből. Berlinből jelentik: Majna-Frankfurt és Erfurt közötti légi utvonalon az utasszállító légi forgalmi járat egyik repülőgépből Zilienstetten közelében 1000 méteres magasságban egyik női utas kiugrott. Holt teste egy, a mezőn dolgozó földműves közelében ért földet. A repülőgépben még három utas volt, akik közül senki sem vette észre az öngyilkossági szándékot. Erfurtba érkezéskor látták, hogy egy utas hiányzik. Megállapítást nyert, hogy a hölgy az utaskabin ablakán át vetette magát a mélységbe, mert az ajtók leszálláskor szabályszerűen zárva voltak.

— Újabb repülőkatasztrófa a francia légi hadgyakorlatokon. Párizsból jelentik: A francia légi hadgyakorlatokon újabb repülőkatasztrófa történt. Charresből 500 kilométeres utra indult nagy bombavető gép 3 óra 15 perckor 800 méteres magasságból motordefektus következtében lezuhant. Hat bentülő közül ketten ejtőernyővel kiugrottak az égve alázuhanó gépből s ezek megmenekültek, a többiek azonban szénre égtek.

— Borzalmas szerencsétlenség a csikági nemzeti repülőnapon. Newyorkból jelentik: A csikági nemzeti repülőnapon tegnap szerencsétlenség történt. Egy vadászrepülőgép 30 méter magasságból a nézőkkel zsúfolt tribünre zuhant. A pilóta és egy néző meghaltak, haton súlyosan megsebesültek. Az égő gép lángjaitól a tribün is tüzet fogott s a közelben állók pánikszerelem egymást taposva menekültek a veszedelem elől.

— Újabb halálos ítéletek Oroszországban. Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint ellenforradalmi propaganda és ezüstpénzek tiltott felhalmozása miatt a politikai osztály újabb tíz halálos ítéletet hozott. Az ítéleteket azonnal végre is hajtották.

— Skóciai kikötőbe vontatták be a kiemelt Hindenburg-cirkálót. Londonból jelentik: Ma vontatták skóciai kikötőbe a tíz évvel ezelőtt a Seap Flowban elsüllyedt és most kiemelt Hindenburg német csatahajót. A hajó gépei, annak ellenére, hogy tíz évig voltak a tengerfenéken, még teljesen használható állapotban vannak, úgyhogy át fogják azokat szerelni más vízijárművekre.

— Délwalesben általános bányászsztrájk készül. Londonból jelentik: Az angol bányáipart ismét nagy sztrájkmozgalom fenyegeti. A délwalesi bányamunkásszövetség bejelentette, hogy szeptember elsején a bányamunkásság általános sztrájkba lép. A sztrájk oka bérdifferenciák. A vezetőség felszólította a szakszervezeti tagokat, hogy mutassanak teljes szolidaritást, mert csupán ezáltal tudják a munkáltatókkal szemben követeléseiket érvényesíteni.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

Erdélyszerte újra hatalmas lendülettel indult meg a borsai tüzkárosultak felsegélyezésére, a leégett zsidó Borsá felépítésére megindított akció. Az erdélyi zsidóság érzi, hogy csak minden erő megfeszítésével fogják tudni újra hajlékhöz juttatni a borsai szerencsétlen zsidókat. Reméljük, hogy az új akció során azok is, kik eddig még nem szerepelnek a gyűjtőíveken, ki fogják venni a részüket a zsidó szolidaritásnak ebből a munkájából.

Mai kimutatásunkat itt adjuk:

Izr. Hitközség Lipova 500, Chevra Kadisa Lipova 500, Ladányi Dezső 500, Weisz Vilmos 300, Karpf Dezső 300, dr. Szegő Henrik 200, Schwartz Jakab 200, Faragó Henrik 100, Gárdos Ervin 100, Schwartz Armin 100, Révész Áron 100, Weinberger József 100, Weisz Mór 200, Izsák Ignác 100, Grünstein Adolf 100, Stein István 100, Merkler Lajos 100, Salpéter Fülöp 100, dr. Cucker Jenő 100, Reisz Frigyes 100, Kohn Lajos 200, Herskovits Izidor 160, kisebbek 840, összesen 5100. Grünfeld Albert Kosice 952, Klein Mór Bihallunka 300, Hirsch Adolfné Adámos 500, Láng Samu

Adámos 100, Hartung Mór 100, Rosmann Abel Dombó 100, kisebbek 200, Izr. Hitközség Kissebes 500, Knopf Ferenc 200, Weisz József 100, Schwartz Péter 100, Urai Jakab 100, szilágyesehi kisebb adományok 200, Salamon Lázár Gurghin 200, Rosenthal Ernőné Rév gyűjtése 230, dr. Kalmán Jenő Szalonta 400, Kappel Ignác Brusturi 100, Gottlieb Lörine 100, Stern Ignác Picleu 200, kisebbek 60, Sülelmed: Izr. Hitközség adomány és Böhm Babi, Nasch Edit és Eliz urleányok gyűjtése: 1200. Szurduk: Deutsch Elek 100, S. Wiegner 100, Markovits Lázár 100, Rosenwasser 100, Simon 100, Minele de Cărbuni S. A. 200, Valea Agrisului S. A. 200, Roth Miksa 100, Becker József 100, Schlesinger Vilmos 100, Markovits Ödön 120, Markovits József 100, Markovits Lázár 100, kisebbek 850, összesen 2370. Lippai Izr. Hitközség gyűjtése: (Egy összegben kimutatva aug. 2-i számban). Összesen 8312 lej. Eddig kimutatva 1,178.859 lej. Gyűjtésünk eddigi összege 1,187.171 lej.

Vakmerő rablótámadás áldozata lett egy gyéresi 74 éves fakereskedő

Chires—Aranyosgyéres, augusztus 28. Tegnap este vakmerő rablás történt Gyéresen. A hetvenhárom éves Lusztig József cement és tüzfakereskedőt három ismeretlen ember éjnek idején lakásában megtámadta. Követelték tőle, hogy adja elő minden pénzét, különben leterítik. Az öreg, de erőteljes ember nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem elővette a sarokban álló botját, hogy kizavarja a kellemetlen látogatókat. Ezek azonban lefojták az öreg ember kezét és agyba-főbe verték. A zajra a másik szobából kijött Lusztigné is, akit a rablók szintén vé-

resre vertek, mindaddig, amíg elvesztette eszméletét. Ekkor a rablók betörték az egyik szekrényt és az ott talált kétezer lejt elemelték.

A tettesek valószínűleg értesültek arról, hogy Lusztignak pénz van a lakásán. Valóban délelőtt volt is tizezer leje, amiből azonban nyolcezeret kifizetett cementért Tordán. A zsványok, mint említettük, már csak kétezer lejt találtak. Elvittek azonban körülbelül 12 ezer lej értékű ruhát és fehérneműt. Reggel Lusztig a csendőrségen bejelentette az esetet és a nyomozás megindult.

Eljegyzések. Hecht Pepi, Viseul de Sus és Teszler Simon Sápánta, jegyesek (Minden külön értesítés helyett).

Glück Margit Oradea, Herskovits Mór Cehul-Silvaniei, jegyesek.

— Az amerikai szesztilalom júliusi mérlege: huszonegyezer prohibíciós pör. Newyorkból jelentik: Julius hónapban 6524 alkoholempészt tartóztatott le a prohibíciós rendőrség. 2696 ellen csak az eljárást tudták megindítani, mert a börtönökben nincs már több hely. Augusztus hó elején 22497 prohibíciós pör volt folyamatban. A rendőrség elkobzott számkönyve eddig: kétmillió liter sör, ötezer liter likőr, 724 csempészautó, 11 csempészahajó és 1963 szeszparló készülék.

— A Mizrahi-szervezet váradí és kolozsvári ifjúsági csoportjainak csucsa találkozója. A váradí és kolozsvári Mizrahi ifjúsági csoportok folyó hó 31-én vasárnap kirándulást rendeznek Csucsára, hol a csoportok vezetői fontos szervezeti megbeszélést tartanak. Indulás Kolozsvárról szombat éjjel 2 órakor. Erkezés vissza este 8 órakor. Kedvezőtlen időjárás esetére Csucsán teremről gondoskodva van. Vendégeket ezuton hívunk meg és szívesen látunk. A rendezőség.

— Megtalálták a világ legrégebb bírói ítéletét. Newyorkból írják: Most érkezett vissza a kaliforniai egyetemre Lutz professzor, aki hosszú ideig Bagdadban és Mezopotámiában folytatott ásatásokat. Elmondotta, hogy Irakban, Tel-Seba közelében nagyfontosságú antik agyagtáblát talált. Nevezetes tábla ez: erre van írva a világ egyik legrégebb bírói ítélete. A tábla 4000 éves, Krisztus előtt 2200-ból származik, az Obabilon birodalomból. Az ékirásos ítélethől megtudjuk, hogy egy hibéres a hűbérrát megverte, mert összekülönböztek a földberősszegen. Tel-Sebában történt ez és az ottani bíróság nem találta magát illetékesnek az ügy elbírálására. Ezért fedezet mellett Babilonba szállították a bűnöst. A babiloni törvénysek az Ister kapuja előtt tárgyalta le az ügyet. A vádlott egészen enyhé büntetést kapott. Lutz professzor nagyon fontosnak találta ezt a leletet, mert kiderült belőle, hogy Babilonban már 3000 évvel előbb ismerték a hűbéri rendszert, mint Európában.

— Szeptember 3-án ül össze Genfben az európai kisebbségek kongresszusa. Genfből jelentik: Szeptember 3-án összeül Genfben az európai kisebbségek kongresszusa.

Gheorgheni (gyergyószentmiklósi) ZSIDÓ FIUINTERNÁTUS

Vezető Engel Jeremiás hitoktató

Dr. Krausz Mór főrabbi ur által ajánlva. Az intézet az állami lyceum igazgatóság felügyelete alatt áll. A szombati irás alól felmentve. Dus ort. kóser étkezés. A növendékek szaktanárok által lesznek előkészítve.

Önképzés céljából román, héber, magyar és német folyóiratok, könyvtár, héber nyelvtanár és zongora áll rendelkezésre. אנו מורים ומתרגמים תורה ודברי חיים ומוסיקה וכו' is nyújtunk. Évi díj 26.000 lej. Miután csak korlátolt számban vehetünk fel növendékeket, kérünk mielőbbi jelentkezést

Jaroszláv Hasek:

Infanterist Svejks

Viszontagságai a nagy háboruban I.

A világháború egyetlen humoros, satirikus regénye, amely méltán sorakozik világirodalom halhatatlanná vált humoros művei közé. Három film és több százdarab készült ebből a regényből, amelyben Svejks, aki olyan bolond, hogy már bölcsnek is elmeget, mond véleményt emberekről, intézményekről, de úgy, hogy a könny bugyan ki a kacagástól és nevetéstől.

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

— Az Aviva-Barisszia táncstélye szombaton este lesz a Salom-klub helyiségében (Szentlélek uca 6.) A rendezvény iránti érdeklődés az estély sikerét már eleve biztosítani látszik.

— Délkínai repülőgépek bombákat dobtak le Pekingre. Londonból jelentik: Az Evening News pekingsi távirata jelenti, hogy ma délkínai nacionalista bombavető repülőgépek jelentek meg a város felett és a tatár- és eszár városra bombákat dobtak le. Hat ledobott bomba közül csak egy explodált, de károkat ez sem okozott.

— A Zsidó Menza vezetősége felkéri mindazon főiskolai hallgatókat, akik 1930–31 iskolai évben a Menzán öhajtatnak étkezni, hogy jelentkezésüket legkésőbb szeptember 15-ig küldjék be a Menza titkársághoz: Cluj, Calea Dorobantilor 11. szám.

— A német hadgyakorlatokra nem hívták meg a francia, lengyel és belga csapatokat. Berlinből jelentik: A birodalmi hadsereg hadgyakorlati tegnap megkezdődtek. A francia sajtó feltűnést keltő módon állapítja meg, hogy a hadgyakorlatokra valamennyi idegen állam katonái attaséját meghívták, csak a franciát, belgát és lengyelt nem. A lapok azt hiszik, a valószínű ok abban rejlik, hogy Franciaország, Belgium és Lengyelország eddig szintén nem hívták meg hadgyakorlataikra a német katonái attasékat.

— Vörös összeütközések Amerikában Sacco és Vanzetti kivégzésének évfordulóján. Newyorkból jelentik: Sacco és Vanzetti kivégzésének harmadik évfordulóján az Egyesült Államok nagyobb városaiban a szocialisták emlékünnepekkel ülték meg. Több helyütt összeütközésre került sor, így Pennsylvánia állam Averilla városában vörös zavargások voltak, amelyek során két intévő munkást megölték. Newyorkban az emlékünnepekre négyezren jelentek meg. A rendőrség nem engedélyezte a gyászülés megtartását, a tömeg azonban hallgatni akarta a szónokokat. A rendőrök három szónokot, akik a tilalom ellenére is belekezdtek a beszédek megtartásába, letartóztatott.

— Titokzatos kínesez ládák után kutatnak a délafrikai partokon. Londonból jelentik: Polland ismertevű angol buvár kísérletet akar tenni három titokzatos kínesezláda megszerzésére, amely Dél-Afrikában Durban mellett a tengerparti szirteken fekszik. A ládák szilárdan be vannak ékelve a sziklák közé, magasabb vizállás mellett a hullámok verdeséik őket s a közeli örvények oly erősek, hogy a hely majdnem megközelíthetetlen. Nemrég egy másik buvart az ár oly erővel vágott a sziklához, hogy alig tudott megmenekülni. Ez a buvár megállapította, hogy a ládák közül két régi divatu és sárgarézből készült, a harmadik azonban egy teljesen modern safe. A lakókörében az a felfogás uralkodik, hogy a rejtélyes ládákat egy üldözött kalózhajó kapitánya erősítette a sziklához s azután a hajó összes utasaival együtt a viharban elpusztult.

A harmadik internacionálé intenzív forradalmisító politika beindítását határozza el az amerikai négerkörében.

Párizs, aug. 28. A Chicago Tribune párizsi kiadásának Moszkvából érkezett távirati közlése szerint a harmadik internacionálé végrehajtó bizottsága elhatározta az intenzívebb forradalmisító politika beindítását az afrikai és az amerikai négerkörében.

Hirdessen az Uj Keletben

Ujabb ro agrárkör

Bucaresti—Buk. Kormány körök szerint a le jogoszláv és ro konferenciát tar alkalommal a sz korlati keresztü tárgyalnak.

Ha az összejóv akkor ez alkalor fognak a két álla konferencián kö rásról is. Román az az eltökélt sz színajai határoza térnek el és a va csak olyan mér deklődést, amenn román érdekek n politikai és gazda ják, hogy Jugos az álláspontja. A ként a Varsóban anyagra nézve po lágosítást kért a mert az eddigi is gyon általános je

Általános véle nyiának és Román az az álláspont. Délkelet-Európa lakozása fel m dekeinek — n kabrra megszerv gi államesoportó való gazdasági kö során az az elv é gyarországot a po lenére sem szabad sági érdekkörétől nia algha mutatn varsói konferenciá szág ellen irányul dikonferenciának ják, hogy Jugoszlá az az elhatározás, leni gazdasági ak ferencián nem ves

Meg

a nemzeti e Madgearu nagy b váls

Bucaresti—Buka a nemzeti exportin tional de Export) asztotta meg vez par és kereskedele töklete alatt.

Ezen a végleges Madgearu nagy bes en kiemelte az int égét. Rámutatott ási válság van, e edig súlyos gazd melynek tartamát

— Az elmúlt szá Madgearu — há ág volt. Az első a tan, a második I

harmadik az, amely stani válság, am gazdasági államo előlélik. Eszerint en vagyunk a bo még sincs semmi, a ményére jogositha gazdasági világvál tartamu lesz, amiké rízis is huszontöt érelátóknak kell önkből szerveked

— Most a termel edelem után igazod edelemnek a terme oru előtti normalis

— Ezért van óriás ortintézetnek. Ami ódazereit illeti, utá ni exportintézetet. gon a legjobban va ldául szolgálhatna sti intézetek is.

— Első példaként és standardizálás gy figyelembe ké nek sikerétől füg, meghonosítása Román. Az intézetnek m az export minden

Madgearu után C oceanu a petróleum tutasának elnöke be

Végül megválaszto caát, amelynek el lloko Cézár Popos

**Hasek:
st Svejk**

egai a nagy
ban I.

gyetlen humoros,
amely méltán so-
om halhatatlanná
közé. Három film
készült ebből a re-
Svejk, aki olyan
bölesnek is elme-
yt emberekről, in-
gy, hogy a könny
ástól és nevetéstől

**UJ KELET
TALYABAN**

riszlia táncestélye
a Salom-klub helyi-
ucea 6.) A rendez-
és az estély sikerét
i látszik.

lógépek bombákat
Londonból jelentik:
bekingi távirata je-
kinai nacionalista
per-jelentek meg a
r-és császárvárosra
Hat ledobott bom-
plodált, de károkat

vezetősége felkéri
hallgatókat, akik
n a Menzán öhajta-
jelentkezésüket leg-
15-ig küldjék be a
z: Cluj, Calea Doro-

gyakorlatokra nem
ia, lengyel és belga
jelentik: A birodal-
gyakorlatiáit tegnap
ancia sajtó feltűnést
a meg, hogy a had-
mennyi idegen ál-
át meghívták, csak
lengyelt nem. A la-
szinűk ok abban rej-
szág, Belgium és
szintén nem hívta
kra a német katonai

üzések Amerikában
ívégzésének évfor-
jelentik: Sacco és
ének harmadik év-
ésült Allamok na-
socialisták emléke-
meg. Több helyütt
sor, így Pennsylv-
városában véres
amelyek során két
öltek. Newyorkban
megyezében jelentek
nem engedélyezte a
át, a tömeg azon-
a szónokokat. A
nokot, akik a tila-
kezdtek a beszédek
oztatott.

ses ládák után ku-
artekon. Londonból
bertnevi angol bu-
tenni három titok-
szerszerésére, amely
an mellett a ten-
kszik. A ládák szí-
elve a sziklák közé,
mellett a hullámok
közeli örvények oly
majdnem megkö-
egy másik buvart
t a sziklához, hogy
külni. Ez a buvart
a ládák közül két
szérből készült, a
gy teljesen moderna
ében az a felfogás
élyes ládákat egy
pítánya erősítette
a hajó összes utá-
rban elpusztult.

nacionálé intenzív
ka beindítását ha-
i négerek körében.
Chicago Tribuna
oszkvából érkezett
t a harmadik in-
ító bizottsága el-
bb forradalmasító
az afrikai és az
ében.

Uj Keletben

**Ujabb román-jugoszláv
agrárkonferencia lesz
Blédben**

Bucuresti—Bukarest, augusztus 28.
Kormány körökből származó értesülés
ek szerint a legközelebbi napokban a
jugoszláv és román szakértők újabb
konferenciát tartanak Blédben, amely
alkalommal a színajai határozatok gy-
akorlati keresztülvitelének a módjairól
tárgyalnak.

Ha az összejövetel idejében létrejöhet,
akkor ez alkalommal újra tárgyalni
fognak a két állam delegátusai a varsói
konferencián követendő egységes eljá-
rásról is. Román részről mindenesetre
az az eltekintendő szándék áll fenn, hogy a
színajai határozatoktól semmiesetre se
térnek el és a varsói konferencia iránt
csak olyan mértékben mutatnak ér-
deklődést, amennyire ezt a jugoszláv és
román érdekek megkívánják és román
politikai és gazdasági körökben úgy tud-
ják, hogy Jugoszláviának is ugyanez
az álláspontja. A román kormány egyéb-
ként a Varsóban tárgyalásra kerülő
anyagra nézve pontos és részletes felvil-
gósítást kért a lengyel kormánytól,
mert az eddig ismert program nagy-
nyon általános jellegű.

Általános vélemény szerint Jugoszlá-
viának és Romániának változatlanul
az az álláspontja, hogy Közép- és
Délkelet-Európa agrárállamainak csat-
lakozása felel meg a két állam ér-
dekeinek — nem pedig egy észak-
kabra meg szervezett politikai jelle-
gű államesportosulás. Ebben az érte-
való gazdasági közlekedésre is, amelynek
során az az elv érvényesül, hogy Ma-
gyarországot a politikai szempontok el-
lenére sem szabad a kisanant gazda-
sági érdekkörétől elidegeníteni. Rom-
ánia aligha mutatna aktív érdeklődést a
varsói konferencia iránt, ha ez Németor-
szág ellen irányuló aktív gazdasági ha-
líkonferenciának bizonyulna és úgy tud-
ják, hogy Jugoszlávia részéről is szilárd
az az elhatározás, hogy Németország el-
eni gazdasági akcióiban a varsói kon-
ferencián nem vesz részt.

**Megalakult
a nemzeti export-intézet**

Madgearu nagy beszéde a gazdasági
válságról

Bucuresti—Bukarest, augusztus 28.
A nemzeti export-intézet (Institutul Na-
cional de Export) tegnap délután vá-
lasztotta meg vezetőjét Madgearu
par és kereskedelemügyi miniszter el-
kötele alatt.

Ezen a végleges megalakuló ülésen
Madgearu nagy beszédet tartott, amely-
ben kiemelte az intézet különös jelentő-
ségét. Rámutatott arra, hogy fogyasztá-
si válság van, ennek következtében
pedig súlyos gazdasági depresszió, a-
melynek tartamát nem lehet előre látni.
— Az elmúlt száz év alatt — mondotta
Madgearu — három nagy világvál-
gás volt. Az első a napoleoni háborúk
után, a második 1870—1895-ig, míg a
harmadik az, amelyet jelenleg élünk. A
mostani válság, amely különösen a me-
gazdasági államokban érzik, 1928 óta
feloldik. Eszerint már harmadik évé-
ny vagyunk a borzasztó krízisnek és
meg sincs semmi, ami a közeli javulás
reményére jogosíthatna fel. A mostani
gazdasági világválság szintén hosszú
tartamu lesz, amiként az ezt megelőző
krízis is huszonöt évig tartott. Ezért
előrelátóknak kell lennünk és minden
tőlünk szervezkednünk kell.

Most a termelésnek kell a keres-
edelem után igazodnia és nem a keres-
edelemnek a termelés után, mint a há-
ru előtti normális időkben.
— Ezért van óriási fontossága ez ex-
port-intézetnek. Ami az intézet munka-
szereit illeti, utanoznunk kell a ró-
mai export-intézetet, amely az egész vi-
gion a legjobban van megszervezve, de
általán szolgálnak a varsói és buda-
sti intézetek is.

Első példaként megszerveztük a
standardizálását. Ezt a kísérletet
gy figyelembe kell vészesíteni, mert
nek sikerétől függ a standardizálás
eghonosítása Romániában minden té-
n. Az intézetnek mielőbb fel kell ölel-
e az export minden ágát.

Madgearu után Camarasescu, majd
Oceanu a petróleum iparosok szindi-
kusának elnöke beszélt.

Égült megválasztották az intézet ta-
sát, amelynek elnöke Camarasescu,
nöke Cezár Popescu lett.

KÖZGAZDASÁG

**Erélyes akció készül országszerte
a vasut új tarifája ellen**

A CFR vezérigazgatósága az érdekel-
tek egyöntetű tiltakozása ellenére is az
új vasuti tarifát szeptember 1-én életbe
lépteti. A CFR, — mint ismeretes, — a
vasuti tarifa közreadását már meg is
kezdte és a tarifa két első része meg is je-
lent. Ezzel kapcsolatban az érdekelt or-
szágos érdekképviseleti szervek egyik
reprezentáns alakja nyilatkozott munka-
társunknak és a következőket mon-
dotta:
— Az új vasuti tarifa publikálásával
befejezést nyert a hónapok óta folyó
küzdelem, melyet a vasuti szállításban
érdekeltek képviseletei egyrészt a tari-
fában lefektetett alapelvek, másrészt a
tarifa életbeléptetése ellen indítottak.
Megállapítható, hogy a tarifa gyökeres
módosításáért folytatott harc csak na-
gyon kis eredménnyel végződött.

Amint ismeretes, az érdekképviseletek
erélyes fellépésére a vasut elállott attól,
hogy az ipari kedvezmények sommás
megszüntetésével törvénybe iktató dol-
got kövessen el, azonban a kedvezménye-
zett áruk olyan osztályba sorozta,
hogy azoknak szállítási tarifája még a
45 százalékos engedmény mellett is rend-
kívül magas. Az új tarifának A. és B.
osztálya, 11 rendes és 230 kivételes osz-
tálya van.
A szállítási tarifa frontján egvelőre
tehát véget ért a harc és az érdekeltek
csak a kihirdetés körüli szabálytalan el-
járást támadják és követelik, hogy az
életbeléptetés csak a szabályszerű kihir-
detést követő harminc nap múlva tör-
ténjen meg. Komoly és érdemleges re-
vizióra csak később kerülhet sor.

Az állam külföldi tőkéseknek akar-
ja bérbeadni az autóbusszjáratok kon-
cesszióját. A sok egyszakaszos törvény
után újabb kétszakaszos törvény
jelent meg, amely állami monopólium
má teszi az autóbusszjáratok jogát és

kimondja, hogy ezt a monopóliumot
az állam alkalomadtán bérbe is ad-
hatja. Ez az új törvény azt jelenti,
hogy ezentul nehéz lesz autóbusszenge-
délyekhez hozzájutni, mert azokat nem
mint eddig, a posta és a város, hanem

Phönix
Életbiztosító Társaság
Alapított 1882. évben.

Központi vezérigazgatóság: WIEN
Romániai igazgatóság: Bucuresti, Bulev. Elisabeta No. 16.
Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: Cluj, Str. Nicolae Iorga 16.
Bukovinai és besszarábiai vezérképviselet: CERNÁUȚI, Str. Reg. Ferdinand 1.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A társaság fejlődését az utóbbi 20 évben a következő számok mutatják:

É v	Biztosítási állomány	Díjbevétel	Biztonsági alapok
1913	K 224,887.549—K	9,733.268.07K	60,502.808.81
1924	S 430,944.943—S	27,541.688.77S	53,051.954.77
1925	" 655,028.355—"	37,693.246.18"	77,037.672.54
1926	" 1,079,703,694—"	49,481.752.88"	149,308.416.44
1927	" 1,399,431.738—"	63,691.607.36"	192,368.487.51
1928	" 1,787,935,715—"	85,477.026.47"	242,111.271.97

1929 év végével a biztosítási állomány
kétezerkétszázmillió schilling, a díjbevétel pedig százhuszonötmillió
schilling

BIZTONSÁGI ALAPOK
háromszázmillió schillinget tettek ki

**A „PHÖNIX” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsá-
lemi főirodájával, a Makkabi Világszövetséggel, a
Mizrachi több országos szervezetével, a WIZO Zsidó Nők Világszövetségével és
még több nagy zsidó testülettel**

Vezérügynökségek: Arad, Braşov, Bucuresti, Cluj, Cernăuți, Chişinău, Medias, Oradea, Sătmăr, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermek, járadék és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

**„Steaua Romaniei”
Román Biztosító Társaság (a Phönix koncernjében)**
Bucuresti, Bulev. Elisabeta 10 sz.;
Erdélyrészi főigazgatóság: Braşov, Kapu-utca 65 szám.
Tűz-, üveg- és betörés-, jég-, baleset-, szavatossági-, automobil-, géptörés-, szállítmény-élet- és népbiztosítás.

Előnyös díjtételek, modern feltételek. Képviseletek az egész országban

Deutsche Kindergärtnerin

die Korepetieren versteht
auch in der Rumänische
Sprache bewandert, wird
zu sofortigen Eintritt ge-
sucht — Str. Saguna 9

Internat SCHWARTZ - Oradea

az állam adja ki. Nyomban a törvény
megjelenése után az a gondolat vető-
dött fel a kormány körében, hogy az
autóbusszkoncessziót ezentul nem or-
szágutak, hanem országrészen kereszt-
ül fogják kiadni. Nyilvánvaló, hogy
ilyen esetekben az egyes koncessziók
boldog tulajdonosai olyan viteldijakat
szabhatnak meg, amilyen nekik éppen
jól esik. Bizonyos, hogy meg fog drá-
gulni az autóbussz, mert a koncesszió
iránt külföldi tőkések igen melegen
érdeklődnek. Ha az állam ezeket a
koncessziókat tényleg bérbeadja, bizo-
nyos, hogy megdrágul az autóbussz-
viteldij és sokkal kevesebben fogják
majd igénybe venni. Így a CFR meg
fog szabadulni a konkurenciától.

Tárgyalások a bécsi román követ-
ségen a bukaresti városi kötvények
beváltása felett. Bécsből jelentik: A
román követség palotájában a román
delegáció és a bukaresti városi kötvé-
nyek tulajdonosai között a kötvények
beváltására vonatkozó tárgyalások
tegnap kezdődtek meg. A két állás-
pont között igen nagy az eltérés és
ezért a tegnapi nap folyamán nem
jött létre megegyezés. A tárgyalásokat
ma folytatják.

Románia látja el sóval Jugoszláviát
Tiberiu Stefanescu, a monopól igaz-
gatója hosszabb ideig tartózkodott Ju-
goszláviában, hogy létrehozza a mono-
póliekkel kötelel árusítására vonat-
kozó szerződést. A monopóligazgató
most tert haza Jugoszláviából, ahol
megállapodást kötött arra vonatkozó-
lag, hogy Jugoszlávia egész sófogyasz-
tását Románia fogja biztosítani.

Az osztrák mezőgazdák is ráfizet-
nek a termelésre. Bécsből jelentik: Az
utóbbi években az osztrák mezőgaz-
dák körében széleskörű mozgalom in-
dult meg a többtermelés érdekében.
Erőteltjes műtrágya propagandát foly-
tattak le és egyre nagyobb területeket
vontak mezőgazdasági művelés alá. A
többtermelés sikerült is, mert a ter-
més közel 70 százalékkal emelkedett.
Mindazonáltal a többtermelők keser-
űen csalódtak, mert a termények ára
visszaesett s most boldogan mondaná-
nak le a tisztas polgári haszonról is,
csak a termelési költségeket látnák
viszont. Erre azonban semmi remény
nincs, minthogy az agrárállamok egy-
mást tullicitálják az olcsó gabonáinak
kal, csakhogy Ausztria ellátását meg-
szerezzék.

Mit tárgyal a szatmári vendégipari
gyűlés. Szatmárról jelentik: Közöl-
tük, hogy a szatmár-, szilágy- és mára
nárosmegyei vendéglősök, kávéosok és
szállodások augusztus 31-én délelőtt
tiz órakor Szatmáron gyűlést tartan-
ak. A nagyfontosságú gyűlés tárgya-
sorozata a következő: 1. A vendég-
ipari törvényhozási intézkedések is-
mertetése. 2. A sörkérdés és a sörkar-
tell. 3. Illetéktelen konkurencia. 4.
Bankamat és kartell. 5. Adómérsék-
lés. 6. Sörraktárosok kismértékbeni el-
adása. 7. Italmérők problémái és szer-
vezkedése. 8. Inaskérdés és szakkép-
zettség. 9. Üzletbérredukció. 10. Ide-
genforgalom. 11. A falusi italmérők
sérelemi. A gyűlés iránt széleskörű
érdeklődés nyilvánul meg.

Hardtmuth ceruzagyárt létesít Bu-
karestben. Bukarestből jelentik: A
bécsi Hardtmuth-féle ceruzagyár Bu-
karestben egy itteni ceruzagyár fel-
állítását vette tervbe. E célból tárgya-
lásokat folytatott, amelyek eredményre
vezettek. A ceruzagyár, minden való-
színűség szerint, a jövő év elején
kezdi meg működését.

**A KÖNYVPIAC UJDONSÁGAI AL-
LANDOAN KAPHATOK AZ UJ KE-
LET KÖNYVOSZTALYABAN.**

